

PRAWO O RUCHU DROGOWYM

Komentarz

Michał Burtowy

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **2**

PRAWO O RUCHU DROGOWYM

Komentarz

Michał Burtowy

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **2**

Stan prawny na 20 marca 2023 r.

Recenzent

Dr hab. Jacek Potulski, prof. UG

Wydawca

Dagna Kordyasz

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Joanna Ośka

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-457-6

2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	21
Podstawowa literatura	27
Przedmowa do II wydania	29
Wprowadzenie	31
Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 988 ze zm.)	33
DZIAŁ I. Przepisy ogólne	35
Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]	36
Art. 2. [Definicje legalne]	41
DZIAŁ II. Ruch drogowy	103
Rozdział 1. Zasady ogólne	103
Art. 3. [Zasady zachowania na drodze]	106
Art. 4. [Zasada ograniczonego zaufania (zasada względnej ufności)]	108
Art. 5. [Hierarchia dyrektyw]	109
Art. 6. [Osoby uprawnione do wydania poleceń i sygnałów]	110
Art. 7. [Znaki i sygnały obowiązujące w ruchu drogowym]	113
Art. 8. [Uprawnienia osób niepełnosprawnych; karta parkingowa]	115
Art. 8a. (<i>uchylony</i>)	119
Art. 8b. [Uprawnienia wynikające z karty kombatantha]	119
Art. 9. [Obowiązek ułatwienia przejazdu pojazdowi uprzywilejowanemu; korytarz życia]	120
Art. 10. [Organy zarządzające ruchem na drogach oraz wykonywanie nadzoru nad zarządzaniem]	121

Rozdział 2. Ruch pieszych oraz osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch	125
Art. 11. [Obowiązki pieszego]	125
Art. 12. [Ruch kolumny pieszych]	127
Art. 13. [Przechodzenie pieszego przez jezdnię]	129
Art. 14. [Zakazy dotyczące pieszych]	132
Art. 15. [Ruch zamknięty dla pojazdów]	134
Art. 15a. [Zasady poruszania się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch]	134
Rozdział 3. Ruch pojazdów	136
Oddział 1. Zasady ogólne	136
Art. 16. [Obowiązki kierującego pojazdem]	136
Oddział 2. Włączanie się do ruchu	138
Art. 17. [Zasady włączania się do ruchu]	138
Art. 18. [Obowiązki zbliżającego się do przystanku autobusowego (trolejbusowego) i kierującego autobusem (trolejbusem)]	139
Art. 18a. [Obowiązki zbliżającego się do miejsca postoju autobusu szkolnego i kierującego autobusem]	140
Oddział 3. Prędkość i hamowanie	141
Art. 19. [Bezpieczna prędkość. Odstęp między pojazdami]	141
Art. 20. [Dopuszczalna prędkość]	144
Art. 21. [Ograniczenie lub zwiększenie prędkości za pomocą znaków drogowych]	146
Oddział 4. Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu	146
Art. 22. [Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu; zakazy zawracania; jazda na suwak]	146
Oddział 5. Wymijanie, omijanie i cofanie	150
Art. 23. [Wymijanie, omijanie i cofanie]	150
Oddział 6. Wyprzedzanie	151
Art. 24. [Wyprzedzanie]	151
Oddział 7. Przecinanie się kierunków ruchu	154
Art. 25. [Skrzyżowanie]	154
Art. 26. [Obowiązki kierującego pojazdem wobec pieszych]	155
Art. 27. [Obowiązki kierującego pojazdem wobec rowerzystów]	158
Art. 28. [Obowiązki kierującego pojazdem przy zbliżaniu się do przejazdu kolejowego oraz przejeżdżaniu przez przejazd]	159
Oddział 8. Ostrzeganie oraz jazda w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza	161
Art. 29. [Używanie sygnału dźwiękowego lub świetlnego]	161
Art. 30. [Jazda w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza]	162
Oddział 9. Holowanie	163
Art. 31. [Warunki i zakazy holowania]	163

Oddział 10. Ruch pojazdów w kolumnie	165
Art. 32. [Warunki jazdy w zorganizowanej kolumnie]	165
Oddział 11. Przepisy dodatkowe o ruchu rowerów, hulajnóg elektrycznych, urządzeń transportu osobistego, motorowerów oraz pojazdów zaprzęgowych	166
Art. 33. [Obowiązki kierującego rowerem lub motorowerem]	166
Art. 33a. [Obowiązki kierującego hulajnogą elektryczną]	169
Art. 33b. [Obowiązki kierującego urządzeniem transportu osobistego]	170
Art. 33c. [Obowiązki kierującego hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu osobistego podczas korzystania z chodnika lub drogi dla pieszych]	170
Art. 33d. [Minimalny wiek osoby kierującej hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu osobistego]	170
Art. 34. [Kierowanie pojazdem zaprzęgowym]	172
Rozdział 4. Ruch zwierząt	174
Art. 35. [Jazda wierzchem i pędzenie zwierząt]	174
Art. 36. [Zakazy jazdy wierzchem. Prowadzenie luzem zwierzęcia]	174
Art. 37. [Pędzenie zwierząt]	174
Rozdział 5. Porządek i bezpieczeństwo ruchu na drogach	176
Oddział 1. Przepisy porządkowe	176
Art. 38. [Obowiązek posiadania i okazywania dokumentów]	176
Art. 39. [Korzystanie z pasów bezpieczeństwa]	179
Art. 40. [Używanie kasków ochronnych]	182
Art. 41. [Używanie elementów odblaskowych przez osoby wykonujące roboty na drodze]	183
Art. 42. [Poruszanie się niewidomych; biała laska]	184
Art. 43. [Opieka nad dzieckiem korzystającym z drogi]	184
Art. 44. [Postępowanie w razie wypadku drogowego]	185
Art. 45. [Zakazy ruchu drogowego]	188
Oddział 2. Zatrzymanie i postój	191
Art. 46. [Miejsce i warunki zatrzymania lub postoju pojazdu]	191
Art. 47. [Zatrzymanie lub postój na chodniku]	191
Art. 47a. [Zatrzymanie pojazdu w tunelu]	192
Art. 48. (<i>uchylony</i>)	192
Art. 49. [Zakazy zatrzymania i postoju]	192
Art. 50. [Sygnalizowanie postoju pojazdu]	193
Art. 50a. [Usuwanie pojazdów bez tablic rejestracyjnych lub nieużywanych]	196
Oddział 3. Używanie świateł zewnętrznych	198
Art. 51. [Zasady używania świateł mijania, do jazdy dziennej, drogowych i przeciwmgłowych]	198
Art. 52. [Używanie świateł pozycyjnych i szperacza]	199
Oddział 4. Warunki używania pojazdów w ruchu drogowym	200
Art. 53. [Pojazdy uprzywilejowane]	200

Art. 54.	[Żółte sygnały błyskowe]	202
Art. 55.	[„L” – Pojazd do nauki jazdy lub przeprowadzania egzaminu państwowego]	203
Art. 56.	(<i>uchylony</i>)	204
Art. 57.	[Pojazd przewożący zorganizowane grupy dzieci lub młodzieży]	204
Art. 57a.	[Autobus szkolny]	204
Art. 58.	[Pojazd do przewozu osób niepełnosprawnych]	204
Art. 59.	[Oznaczenie pojazdów w ruchu międzynarodowym]	206
Art. 60.	[Zakazy używania pojazdu]	206
Art. 61.	[Warunki przewozu ładunku]	208
Art. 62.	[Masa całkowita przyczepy; przejazd zespołu pojazdów]	212
Art. 63.	[Warunki przewozu osób]	213
Art. 64.	[Warunki ruchu pojazdu nienormatywnego]	215
Art. 64a.	(<i>uchylony</i>)	216
Art. 64b.	[Zezwolenie kategorii I na przejazd pojazdu nienormatywnego]	216
Art. 64c.	[Zezwolenia kategorii II–IV na przejazd pojazdu nienormatywnego]	217
Art. 64d.	[Zezwolenie kategorii V na przejazd pojazdu nienormatywnego]	218
Art. 64e.	[Wyłączenia z zezwoleń]	219
Art. 64ea.	[Uznanie przejazdu pojazdu nienormatywnego uznaje się za wykonywany bez zezwolenia]	220
Art. 64f.	[Maksymalne stawki opłat za wydanie zezwolenia]	220
Art. 64g.	[Przepływ środków z opłat; prowizja od opłaty]	221
Art. 64h.	[Wybór producenta blankietów zezwoleń]	222
Art. 64i.	[Delegacje w zakresie przejazdu pojazdów nienormatywnych]	222
Oddział 5.	Wykorzystanie dróg w sposób szczególny	226
Art. 65.	[Warunki organizowania imprez wymagających wykorzystania z drogi w sposób szczególny]	226
Art. 65a.	[Obowiązki organizatora imprezy]	226
Art. 65b.	[Wniosek o wydanie zezwolenia na odbycie imprezy]	228
Art. 65c.	[Przesłanki odmowy wydania zezwolenia na odbycie imprezy]	230
Art. 65d.	[Cofnięcie wydanego zezwolenia na odbycie imprezy]	230
Art. 65e.	[Termin wydania decyzji o wydaniu lub odmowie wydania zezwolenia na odbycie imprezy]	230
Art. 65f.	[Przerwanie imprezy odbywającej się bez zezwolenia]	230
Art. 65g.	[Fakultatywne przesłanki przerwania imprezy]	230
Art. 65h.	[Imprezy o charakterze religijnym]	231
Art. 65i.	[Stosowanie k.p.a. w postępowaniach w przedmiocie zezwoleń na odbycie imprezy]	231
Art. 65j.	[Przewóz osób kolejką turystyczną]	231

Oddział 6. Wykorzystanie dróg na potrzeby prac badawczych nad pojazdami autonomicznymi	234
Art. 65k. [Definicja pojazdu autonomicznego]	235
Art. 65l. [Zezwolenie na prowadzenie prac badawczych związanych z testowaniem pojazdów autonomicznych w ruchu drogowym na drogach publicznych]	235
Art. 65m. [Odmowa wydania, cofnięcie lub zawieszenie zezwolenia]	236
Art. 65n. [Obowiązki organizatorów prac badawczych]	237
DZIAŁ III. Pojazdy	242
Rozdział 1. Warunki techniczne pojazdów	243
Art. 66. [Warunki techniczne pojazdów oraz ich wyposażenie; ogranicznik prędkości; blokada alkoholowa]	244
Art. 66a. [Cechy identyfikacyjne pojazdu (numer VIN)]	250
Art. 67. [Odstępstwo od warunków technicznych; hamulec pojazdu zaprzęgowego]	251
Art. 68–70. (<i>uchylone</i>)	255
Rozdział 1a. Homologacja	255
Art. 70a. [Definicje legalne]	258
Art. 70b. [Obowiązek spełnienia odpowiednich wymagań technicznych. Procedura homologacji]	260
Art. 70c. [Rodzaje świadectw homologacji]	263
Art. 70d. [Zakres obowiązku uzyskania świadectwa homologacji]	264
Art. 70e. [Wyłączenie obowiązku uzyskania świadectwa homologacji]	267
Art. 70f. [Odpowiedzialność producenta w procedurze homologacji]	269
Art. 70g. [Zakaz wprowadzania do obrotu nowego pojazdu lub wyposażania. Wycofanie z obrotu]	270
Art. 70h. [Homologacja pojazdów zasilanych gazem; właściwość organu, wniosek, wysokość opłaty]	272
Art. 70i. [Procedura wydania świadectwa typu WE dla pojazdów nowatorskich]	276
Art. 70j. [Uznanie świadectwa homologacji. Uchylenie decyzji o uznaniu]	279
Art. 70k. [Uznanie świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach]	280
Art. 70l. [Kopia świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach]	281
Art. 70m. [Stosowanie procedury mieszanej dla pojazdów produkowanych w małych seriach]	282
Art. 70n. [Organ wydający i zmieniający świadectwa homologacji]	283
Art. 70o. [Zezwolenie na dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu z końcowej partii produkcji]	286
Art. 70p. [Przesłanki odmowy wydania świadectw homologacji]	288

Art. 70q.	[Obowiązek powiadomienia. Wygaśnięcie świadectwa homologacji]	291
Art. 70r.	[Cofnięcie świadectwa homologacji. Wezwanie do usunięcia niezgodności]	292
Art. 70s.	[Obowiązki producenta nowych pojazdów]	294
Art. 70t.	[Obowiązki i uprawnienia producenta nowych pojazdów w zakresie przedmiotu wyposażenia]	295
Art. 70u.	[Postępowanie w przypadku stwierdzenia w pojeździe zagrożeń dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym lub środowiska]	297
Art. 70v.	[Przekazywanie dokumentów homologacyjnych Komisji Europejskiej oraz organom innych państw]	300
Art. 70w.	[Kontrola zgodności produkcji pojazdu, przedmiotu wyposażenia, części lub zgodności montażu instalacji]	302
Art. 70x.	[Przekazanie informacji o zastrzeżeniach organowi państwa, które wydało świadectwo homologacji]	304
Art. 70y.	[Jednostka uprawniona. Koszty badań i kontroli]	305
Art. 70z.	[Badania homologacyjne instalacji do zasilania gazem]	307
Art. 70za.	[Wyznaczenie jednostki uprawnionej do przeprowadzania badań]	310
Art. 70zb.	[Wyznaczenie producenta pojazdów kategorii M, N, O lub podmiotu przez niego upoważnionego jako jednostki uprawnionej]	311
Art. 70zc.	[Nadzór nad jednostką uprawnioną]	313
Art. 70zd.	[Cofnięcie uprawnienia – wyznaczenia jako jednostki uprawnionej]	314
Art. 70ze.	[Zezwolenie na dopuszczenie do obrotu przedmiotu wyposażenia lub części, nieobjętego procedurą homologacji]	315
Art. 70zf.	[Zmiana warunków stanowiących podstawę do wydania zezwolenia na dopuszczenie do obrotu]	316
Art. 70zg.	[Zapewnienie producenta o zgodności produkcji wyposażenia z warunkami zezwolenia]	317
Art. 70zh.	[Kontrola zgodności produkcji przedmiotu wyposażenia lub części]	317
Art. 70zi.	[Upoważnienie jednostki uprawnionej do przeprowadzenia kontroli zgodności produkcji pojazdu lub wyposażenia; koszty kontroli]	317
Art. 70zj.	[Przychód z opłat]	319
Art. 70zk.	[Prawa i obowiązki podmiotu dokonującego zabudowy nowego pojazdu oraz wprowadzającego do Polski nowy pojazd lub wyposażenie]	319
Art. 70zl.	[Delegacja ustawowa]	320
Art. 70zm.	[Delegacja ustawowa]	321
Rozdział 1b. Dopuszczenie jednostkowe pojazdu		323
Art. 70zn.	[Potwierdzenie dopuszczenia jednostkowego pojazdu]	323

Art. 70zo.	[Wniosek o dopuszczenie jednostkowe pojazdu. Organ właściwy]	325
Art. 70zp.	[Uznanie dopuszczenia jednostkowego pojazdu udzielonego przez organ państwa UE]	326
Art. 70zq.	[Badanie potwierdzające spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych]	328
Art. 70zr.	[Przychód z opłat]	329
Art. 70zs.	[Delegacja ustawowa]	329
Rozdział 1c. Dopuszczenie indywidualne WE pojazdu		330
Art. 70zt.	[Pojazdy podlegające potwierdzeniu spełnienia odpowiednich warunków lub wymagań technicznych]	330
Art. 70zu.	[Organ wydający świadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu; wniosek i opłata]	330
Art. 70zv.	[Badanie w celu uzyskania świadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu]	331
Art. 70zw.	[Przychód z opłaty]	332
Art. 70zx.	[Delegacja ustawowa – wzory dokumentów i wysokość opłaty]	332
Art. 70zy.	[Waloryzacja maksymalnych stawek opłat]	333
Art. 70zz.	[Wyłączenie zastosowania przepisów]	333
Rozdział 2. Warunki dopuszczenia pojazdów do ruchu		334
Art. 71.	[Dowód rejestracyjny; pozwolenie czasowe]	335
Art. 72.	[Dokumenty stanowiące podstawę rejestracji pojazdu]	338
Art. 73.	[Organy rejestrujące pojazdy; zachowanie dotychczasowego numeru rejestracyjnego; dodatkowa tablica rejestracyjna do oznaczenia bagażnika]	343
Art. 73a.	[Ewidencja tablic rejestracyjnych indywidualnych; wyznaczenie pojemności tablic rejestracyjnych dla tablic tymczasowych oraz samochodowych jednorzędowych zmniejszonych i tymczasowych]	348
Art. 73b.	[Wymiana informacji o pojazdach zarejestrowanych między państwami członkowskimi UE lub EFTA – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym]	350
Art. 73c.	[Rejestracja pojazdu za pośrednictwem salonu sprzedaży pojazdów samochodowych]	352
Art. 73d.	[Baza punktów kontaktowych przedstawicieli producentów pojazdów na terytorium RP]	355
Art. 74.	[Czasowa rejestracja pojazdu]	357
Art. 74a.	[Zasady wydawania wtórnika dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, nowego dowodu rejestracyjnego oraz wtórników tablic rejestracyjnych]	359
Art. 74b.	[Zwrot wycofanych z użytkowania tablic rejestracyjnych do producenta tablic]	363
Art. 75.	[Wpis zastrzeżenia. Opłaty]	364
Art. 75a.	[Produkcja tablic rejestracyjnych]	366

Art. 75aa.	[Organ prowadzący rejestr; prostowanie z urzędu wpisu do rejestru; obowiązek złożenia wniosku o zmianę wpisu w rejestrze w razie zmiany danych]	367
Art. 75ab.	[Wniosek o wpis do rejestru]	367
Art. 75ac.	[Treść podlegająca wpisowi do rejestru; zaświadczenie o dokonaniu wpisu]	368
Art. 75ad.	[Rażące naruszenie warunków wykonywania działalności w zakresie produkcji tablic rejestracyjnych]	369
Art. 75ae.	[Termin dokonania wpisu przedsiębiorcy do rejestru]	369
Art. 75af.	[Decyzja o zakazie wykonywania przez przedsiębiorcę działalności objętej wpisem]	369
Art. 75ag.	[Ponowny wpis do rejestru]	370
Art. 75ah.	[Wykreślenie przedsiębiorcy z rejestru]	370
Art. 75b.	[Legalizacja tablic]	373
Art. 75ba.	[Warunki techniczne oraz wzór znaku legalizacyjnego w przypadku profesjonalnych tablic rejestracyjnych]	373
Art. 75c.	[Delegacja ustawowa w zakresie tablic rejestracyjnych]	373
Art. 75ca.	[Delegacja ustawowa – warunki produkcji i sposób dystrybucji profesjonalnych tablic rejestracyjnych i znaków legalizacyjnych, legalizacja profesjonalnych tablic rejestracyjnych]	374
Art. 75d.	<i>(uchylony)</i>	375
Art. 75e.	[System teleinformatyczny wytwórcy dowodów rejestracyjnych; umożliwienie podmiotom uprawnionym odczytu danych zakodowanych w dowodzie rejestracyjnym]	375
Art. 76.	[Delegacja ustawowa]	377
Art. 77.	<i>(uchylony)</i>	380
Art. 78.	[Przeniesienie własności pojazdu]	381
Art. 78a.	[Czasowe wycofanie pojazdu z ruchu]	384
Art. 78b.	[Opłaty stanowiące dochód powiatu]	386
Art. 79.	[Wyrejestrowanie pojazdu]	387
Art. 79a.	[Rzecznik samochodowy]	390
Art. 79b.	[Zmniejszenie lub zwolnienie z opłaty za wydanie nowego dowodu rejestracyjnego]	392
Art. 79c.	[Zachowanie ważności dokumentów, tablic i znaków pojazdu]	392
Art. 80.	[Zakaz powierzenia zadań i kompetencji gminom]	393
Rozdział 2a. Centralna ewidencja pojazdów		393
Art. 80a.	[Utworzenie CEP. Organ prowadzący ewidencję]	393
Art. 80b.	[Dane gromadzone w ewidencji]	394
Art. 80ba.	[Przekazywanie i wprowadzanie danych do ewidencji. Przekazywanie danych pomiędzy ewidencją a rejestrami]	398
Art. 80bb.	[Dostęp do danych zgromadzonych w ewidencji. Wprowadzanie danych do ewidencji]	401

Art. 80bc.	[Termin wprowadzenia danych do ewidencji]	402
Art. 80bd.	[Usunięcie niezgodności danych zgromadzonych w ewidencji]	403
Art. 80be.	[Przekazanie i aktualizacja danych o przedsiębiorcach prowadzących stacje kontroli pojazdów]	405
Art. 80bf.	(<i>uchylony</i>)	405
Art. 80bg.	[Dostęp ABW i AW do ewidencji]	406
Art. 80bh.	[Elektroniczny katalog marek i typów pojazdów homologowanych oraz dopuszczonych do ruchu w Polsce]	406
Art. 80c.	[Udostępnianie danych z ewidencji]	410
Art. 80ca.	[Udostępnianie podmiotom zagranicznym danych ewidencyjnych]	412
Art. 80cb.	[Elektroniczne udostępnianie zainteresowanym danych ewidencyjnych]	412
Art. 80cc.	[Wniosek o udostępnienie danych ewidencyjnych]	413
Art. 80cd.	[Udostępnienie danych innym podmiotom, które wykażą swoje interes prawny]	413
Art. 80ce.	[Ponowne wykorzystywanie danych lub informacji ewidencyjnych]	413
Art. 80cf.	[Wzory wniosków. Rodzaj i zakres udostępnianych danych]	414
Art. 80cg.	[Odpłatność za udostępnienie danych ewidencyjnych]	414
Art. 80ch.	[Opłaty za udostępnienie danych ewidencyjnych]	414
Art. 80d.	[Fundusz – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców. Opłata ewidencyjna]	415
Art. 80e.	(<i>uchylony</i>)	418
Rozdział 2b. (<i>uchylony</i>)		421
Art. 80f–80j. (<i>uchylone</i>)		421
Rozdział 2c. Krajowy Punkt Kontaktowy		422
Art. 80k.	[Podmiot prowadzący; krajowe podmioty uprawnione; cele wymiany informacji]	422
Art. 80l.	[Realizacja wymiany informacji z punktami kontaktowymi innych państw członkowskich UE]	423
Art. 80m.	[Zadania krajowych podmiotów]	423
Art. 80n.	[Cel przetwarzania danych]	423
Art. 80o.	[Zakres danych udostępnianych punktów kontaktowych innych państw członkowskich UE]	424
Art. 80p.	[Sprawozdanie]	424
Art. 80q.	[Wykorzystanie danych osobowych. Prawo do uzyskania informacji na temat własnych, przekazanych danych osobowych]	425
Art. 80r.	[Delegacja ustawowa – wzór formularza do przekazywania informacji]	425

Rozdział 2d. Profesjonalna rejestracja pojazdów	428	
Art. 80s.	[Podmioty uprawnione do posługiwania się profesjonalnym dowodem rejestracyjnym i profesjonalnymi tablicami rejestracyjnymi]	428
Art. 80t.	[Wydanie decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów; opłaty]	429
Art. 80u.	[Okres obowiązywania decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów; nadanie numerów rejestracyjnych; wydanie blankietów profesjonalnych dowodów rejestracyjnych oraz zalegalizowanych profesjonalnych tablic rejestracyjnych]	431
Art. 80v.	[Wydanie kolejnej decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów]	431
Art. 80w.	[Warunki wykonywania jazdy testowej]	433
Art. 80x.	[Wykaz pojazdów używanych w ruchu drogowym z wykorzystaniem profesjonalnego dowodu rejestracyjnego]	434
Art. 80y.	[Obowiązki podmiotu po wygaśnięciu lub uchyleniu decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów]	435
Art. 80z.	[Utrata lub zniszczenie profesjonalnych dowodów rejestracyjnych lub ich blankietów albo profesjonalnych tablic rejestracyjnych]	436
Art. 80za.	[Wniosek o wydanie nowych blankietów lub nowych profesjonalnych tablic rejestracyjnych w miejsce utraconych]	436
Art. 80zb.	[Uchylenie decyzji o profesjonalnej rejestracji pojazdów]	437
Art. 80zc.	[Delegacja ustawowa]	438
Art. 80zd.	[Waloryzacja stawek opłat]	439
Art. 80ze.	[Zasady przechowywania decyzji, blankietów oraz profesjonalnych tablic rejestracyjnych]	440
Art. 80zf.	[Zakazy; konsekwencje zatrzymania profesjonalnego dowodu rejestracyjnego]	440
Rozdział 3. Badania techniczne pojazdów	442	
Art. 81.	[Rodzaje badań technicznych. Zakres obowiązku. Terminy przeprowadzenia badań]	442
Art. 81a.	[Warunki dopuszczalności wymiany drogomierza]	445
Art. 81b.	[Odczyt wskazania drogomierza po jego wymianie]	446
Art. 82.	[Wpis do dowodu rejestracyjnego terminu badania technicznego; zaświadczenie o przeprowadzonym badaniu technicznym pojazdu]	448
Art. 83.	[Stacje kontroli pojazdów; uiszczenie opłaty za przeprowadzenie badania technicznego i opłaty ewidencyjnej]	449
Art. 83a.	[Rejestr przedsiębiorców prowadzących stację kontroli pojazdów]	451
Art. 83aa.	[Zaświadczenie o dokonaniu wpisu do rejestru]	452

Art. 83ab.	[Prostowanie z urzędu wpisu do rejestru]	452
Art. 83ac.	[Termin dokonania wpisu przedsiębiorcy do rejestru]	452
Art. 83b.	[Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów]	453
Art. 83ba.	[Ponowny wpis do rejestru]	453
Art. 83bb.	[Wykreślenie przedsiębiorcy z rejestru]	454
Art. 83c.	[Stosowanie przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców w zakresie kontroli]	454
Art. 84.	[Diagnosta]	454
Art. 84a.	[Delegacje w zakresie badań technicznych pojazdów]	455
Art. 85.	[Badania techniczne tramwajów i trolejbusów]	457
Art. 86.	[Badanie techniczne pojazdów służb mundurowych]	457
Art. 86a.	(uchylony)	459
DZIAŁ IV. Bezpieczeństwo ruchu drogowego		460
Rozdział 1. (uchylony)		461
Art. 87–100. (uchylone)		461
Rozdział 1a. Centralna ewidencja kierowców		462
Art. 100a.	[Centralna ewidencja kierowców]	462
Art. 100aa.	[Dane gromadzone w ewidencji]	462
Art. 100ab.	[Usuwanie danych ewidencyjnych]	470
Art. 100ac.	[Przekazywanie i wprowadzanie danych do ewidencji. Przekazywanie danych pomiędzy ewidencją a rejestrami]	470
Art. 100ad.	[Dostęp do danych zgromadzonych w ewidencji. Wprowadzanie danych do ewidencji]	473
Art. 100ae.	[Termin wprowadzenia danych do ewidencji]	473
Art. 100af.	[Usunięcie niezgodności danych zgromadzonych w ewidencji]	474
Art. 100ag.	(uchylony)	475
Art. 100ah.	[Udostępnianie danych ewidencyjnych]	476
Art. 100ai.	[Udostępnianie podmiotom zagranicznym danych ewidencyjnych]	478
Art. 100aj.	[Udostępnianie zainteresowanym danych ewidencyjnych]	479
Art. 100ak.	[Wniosek o udostępnienie danych ewidencyjnych]	479
Art. 100al.	[Udostępnienie danych ewidencyjnych innym podmiotom, które wykażą swój interes prawny]	479
Art. 100am.	[Ponowne wykorzystanie danych ewidencyjnych]	480
Art. 100an.	[Wzory wniosków; rodzaj i zakres udostępnianych danych]	480
Art. 100ao.	[Odpłatność za udostępnienie danych ewidencyjnych]	480
Art. 100ap.	[Opłaty za udostępnienie danych ewidencyjnych]	481
Art. 100aq.	[Dostęp ABW i AW do ewidencji]	482
Art. 100ar.	[Możliwość weryfikacji w ewidencji danych z dokumentu prawa jazdy lub pozwolenia na kierowanie tramwajem]	482
Art. 100as.	[Udostępnianie organom innych państw członkowskich UE danych zgromadzonych w ewidencji]	482

Art. 100b–100e. (<i>uchylone</i>)	484
Rozdział 1b. Centralna ewidencja posiadaczy kart parkingowych	484
Art. 100f. [Centralna ewidencja posiadaczy kart parkingowych]	484
Art. 100g. [Dane zgromadzone w ewidencji. Przekazywanie i wprowadzanie danych do ewidencji]	484
Art. 100h. [Dostęp powiatowych zespołów do spraw orzekania do danych. Wprowadzanie danych]	485
Art. 100i. [Usunięcie niezgodności danych ewidencyjnych]	486
Art. 100j. [Termin wprowadzenia danych do ewidencji]	487
Art. 100k. [Udostępnianie danych ewidencyjnych]	487
Art. 100l. [Udostępnianie danych na wnioszek osoby, której one dotyczą]	488
Art. 100m. [Nieodpłatność udostępnienia danych]	488
Rozdział 2. (<i>uchylony</i>)	489
Art. 101–114. (<i>uchylone</i>)	489
Rozdział 2a. (<i>uchylony</i>)	489
Art. 115a–115e. (<i>uchylone</i>)	489
Rozdział 2b. (<i>uchylony</i>)	490
Art. 115f–115l. (<i>uchylone</i>)	490
Rozdział 3. uchu drogowego	490
Art. 116. [Utworzenie, forma prawna i nadzór]	490
Art. 117. [Zadania ośrodka]	490
Art. 118. [Dyrektor ośrodka]	491
Art. 119. [Gospodarka finansowa ośrodka]	491
Art. 120. [Statut ośrodka]	493
Art. 121. [Delegacja ustawowa; wynagrodzenie egzaminatorów i gospodarka finansowa]	493
Art. 121a. [Wynagrodzenia egzaminatorów]	493
Rozdział 4. (<i>uchylony</i>)	496
Art. 122–128. (<i>uchylone</i>)	496
DZIAŁ V. Kontrola ruchu drogowego	497
Rozdział 1. Uprawnienia Policji i innych organów	499
Art. 129. [Uprawnienia policjanta]	499
Art. 129a. [Uprawnienia Inspekcji Transportu Drogowego w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego]	505
Art. 129b. [Uprawnienia straży gminnej (miejskiej) w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego]	505
Art. 129c. [Uprawnienia strażników leśnych lub funkcjonariuszy Straży Parku w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego]	507
Art. 129d. [Kontrola wykonywana w imieniu zarządcy drogi]	507
Art. 129e. [Upoważnienie do wykonywania kontroli]	508
Art. 129f. [Uniemożliwienie kierowania pojazdem osobie nietrzeźwej]	508
Art. 129fa. [Wstępne drogowe kontrole techniczne pojazdów]	510

Art. 129fb.	[Skierowanie pojazdu na szczegółową drogową kontrolę techniczną]	510
Art. 129fc.	[Kontrolujący uprawnieni do przeprowadzania szczegółowej drogowej kontroli technicznej pojazdów]	511
Art. 129g.	[Stacjonarne urządzenia rejestrujące zainstalowane w pasie drogowym]	514
Art. 129h.	[Zakres rejestracji; odcinkowy pomiar prędkości; ustalenie właściciela lub posiadacza pojazdu]	515
Art. 129i.	[Badanie zawartości alkoholu w organizmie]	517
Art. 129j.	[Badanie obecności środka działającego podobnie do alkoholu]	518
Art. 129ja.	[Badanie na zawartość alkoholu lub na obecność innego środka w toku kontroli ruchu drogowego]	518
Art. 129k.	[Badanie na zawartość alkoholu lub na obecność innego środka u osób uczestniczących w wypadku]	519
Art. 129l.	[Odczyt wskazania drogomierza w trakcie kontroli ruchu drogowego]	520
Art. 130.	<i>(uchylony)</i>	521
Art. 130a.	[Usunięcie pojazdu z drogi. Przepadek pojazdu. Koszty usunięcia. Blokada kół pojazdu]	521
Art. 130b.	[Sprawozdania ze śmiertelnych wypadków drogowych]	527
Art. 131.	[Delegacja ustawowa w zakresie kontroli ruchu drogowego]	529
Rozdział 2.	Zatrzymywanie i zwracanie dowodów rejestracyjnych	531
Art. 132.	[Zatrzymanie dowodu rejestracyjnego]	531
Art. 132a.	[Zatrzymanie profesjonalnego dowodu rejestracyjnego]	533
Art. 133.	[Zwrot zatrzymanego dokumentu]	534
Art. 134.	[Zatrzymanie i zwrot dowodu rejestracyjnego przez Żandarmerię Wojskową]	534
Art. 134a.	[Zatrzymanie i zwrot dowodu rejestracyjnego przez Inspekcję Transportu Drogowego]	534
Rozdział 3.	Zatrzymywanie praw jazdy i pozwoleń oraz cofanie i przywracanie uprawnień do kierowania pojazdami	536
Art. 135.	[Zatrzymanie prawa jazdy]	536
Art. 135a.	[Zatrzymanie prawa jazdy wydanego przez państwo inne niż RP]	538
Art. 135b.	[Sposób zatrzymania prawa jazdy – wpis informacji do ewidencji lub zatrzymanie dokumentu]	540
Art. 135c.	[Zatrzymanie karty kwalifikacji kierowcy]	541
Art. 136.	[Przekazanie zatrzymanego prawa jazdy]	541
Art. 137.	[Postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy]	542
Art. 138.	<i>(uchylony)</i>	542
Art. 139.	[Zatrzymanie pozwolenia do kierowania tramwajem. Zakaz zatrzymania prawa jazdy osobom korzystającym z przywilejów i immunitetów]	542
Art. 140–140a.	<i>(uchylone)</i>	543

Rozdział 4. Kary pieniężne za przejazd pojazdów nienormatywnych bez zezwolenia lub niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu	547
Art. 140aa. [Nałożenie kary pieniężnej]	547
Art. 140ab. [Wysokość kary pieniężnej]	548
Art. 140ac. [Odwołanie, wykonalność, egzekucja, przedawnienie]	549
Art. 140ad. [Kaucja zagranicznego podmiotu]	549
Art. 140ae. [Przekazywanie i przeznaczenie środków z tytułu kar; prowizja od pobranych kar]	550
Art. 140af. [Grzywny i kary porządkowe stanowiące wpływy Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej]	551
Art. 140ag. [Grzywny stanowiące wpływy Krajowego Funduszu Drogowego]	551
DZIAŁ Va. Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego	554
Art. 140b. [Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego]	555
Art. 140c. [Zadania Krajowej Rady]	555
Art. 140d. [Skład Krajowej Rady]	556
Art. 140e. [Przewodniczący Krajowej Rady]	556
Art. 140f. [Sekretariat Krajowej Rady]	557
Art. 140g. [Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego]	558
Art. 140h. [Zadania Wojewódzkiej Rady]	558
Art. 140i. [Skład Wojewódzkiej Rady]	559
Art. 140j. [Przewodniczący Wojewódzkiej Rady]	560
Art. 140k. [Obsługa Wojewódzkiej Rady]	560
Art. 140l. [Udział w pracach Rady z głosem doradczym]	560
DZIAŁ Vb. Kary pieniężne	561
Art. 140m. [Kary pieniężne za wprowadzenie pojazdów do obrotu]	562
Art. 140ma. [Kary pieniężne za naruszenie przepisów o profesjonalnej rejestracji pojazdów]	562
Art. 140mb. [Kary pieniężne za naruszenie obowiązku rejestracji pojazdu lub obowiązku zawiadomienia starosty o nabyciu lub zbyciu pojazdu]	563
Art. 140n. [Nałożenie kary pieniężnej]	563
DZIAŁ Vc. Przetwarzanie danych osobowych	565
Art. 140o. [Żądanie ograniczenia przetwarzania danych osobowych a przebieg i wynik kontroli ruchu drogowego lub uprawnienie organu do nałożenia kary]	565
DZIAŁ VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy epizodyczne, przejściowe i końcowe	567
Art. 141. [Przepis zmieniający]	567
Art. 142. [Przepis zmieniający]	567
Art. 143. [Przepis zmieniający]	567

Art. 144.	(uchylony)	568
Art. 145.	[Przepis przejściowy]	568
Art. 146.	[Utworzenie wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego] . . .	569
Art. 147.	[Spełnienie wymagań ustawowych przez osoby, które ukończyły lub uczestniczyły w szkoleniu w dniu 1 lipca 1999 r.]	569
Art. 148.	[Utrzymanie w mocy zezwoleń wydanych przed wejściem w życie ustawy]	569
Art. 148a.	[Poruszanie się pojazdów elektrycznych po buspasach] . . .	570
Art. 148b.	[Oznakowanie pojazdów elektrycznych i pojazdów napędzanych wodorem]	570
Art. 149.	[Karty pojazdów zarejestrowanych przed 1 lipca 1999 r.] . . .	571
Art. 150.	[Wymiana praw jazdy]	571
Art. 151.	[Przepis derogacyjny]	571
Art. 152.	[Wejście w życie ustawy]	572

Załączniki

Załącznik Nr 1. Kategorie zezwoleń na przejazd pojazdu nienormatywnego	575
Załącznik Nr 2. Kategorie pojazdów	577

Wykaz skrótów

Akty prawne

**dyrektywa
2007/46/WE**

– dyrektywa 2007/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 5.09.2007 r. ustanawiająca ramy dla homologacji pojazdów silników i ich przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów (Dz.Urz. UE L 263, s. 1, ze zm.) – uchylona

k.c.

– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.)

k.k.

– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.)

k.k.w.

– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 127 ze zm.)

k.p.a.

– ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2000 ze zm.)

k.p.c.

– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.)

k.p.k.

– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.)

k.p.w.

– ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2022 r. poz. 1124 ze zm.)

k.r.o.

– ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)

k.w.

– ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2022 r. poz. 2151 ze zm.)

Konstytucja RP

– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)

**Konwencja
o ruchu drogowym**

– Konwencja o ruchu drogowym, sporządzona w Wiedniu 8.11.1968 r. (Dz.U. z 1988 r. Nr 5, poz. 40)

nowelizacja z 14.08.2020 r.	– ustawa z 14.08.2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1517)
nowelizacja z 18.12.2020 r.	– ustawa z 18.12.2020 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 54)
nowelizacja z 30.03.2021 r.	– ustawa z 30.03.2021 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 720)
nowelizacja nr 2398	– ustawa z 5.08.2022 r. o zmianie ustawy o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1768)
nowelizacja nr 2348	– ustawa z 5.08.2022 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1783)
p.r.d.	– ustawa z 20.06.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 988 ze zm.)
pr. bud.	– ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2021 r. poz. 2351 ze zm.)
pr. przed.	– ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221 ze zm.)
pr. przew.	– ustawa z 15.11.1984 r. – Prawo przewozowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 8)
r.h.p.s.	– rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z 25.03.2013 r. w sprawie homologacji typu pojazdów samochodowych i przyczep oraz ich przedmiotów wyposażenia lub części (Dz.U. z 2015 r. poz. 1475 ze zm.)
r.k.r.d.	– rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 5.11.2019 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz.U. poz. 2141 ze zm.)
r.l.t.r.	– rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z 13.04.2012 r. w sprawie trybu legalizacji tablic rejestracyjnych oraz warunków technicznych i wzorów znaku legalizacyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 100 ze zm.)
RODO	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1)

-
- | | |
|------------------------------------|--|
| rozporządzenie
715/2007 | – rozporządzenie (WE) nr 715/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 20.06.2007 r. w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) (Dz.Urz. UE L 171, s. 1, ze zm.) |
| rozporządzenie
692/2008 | – rozporządzenie Komisji (WE) nr 692/2008 z 18.07.2008 r. wykonujące i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 715/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i utrzymania pojazdów (Dz.Urz. UE L 199, s. 1, ze zm.) – uchylone |
| rozporządzenie
78/2009 | – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 78/2009 z 14.01.2009 r. w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do ochrony pieszych i innych niechronionych użytkowników dróg, zmieniające dyrektywę 2007/46/WE i uchylające dyrektywy 2003/102/WE i 2005/66/WE (Dz.Urz. UE L 35, s. 1) – uchylone |
| rozporządzenie
661/2009 | – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 661/2009 z 13.07.2009 r. w sprawie wymagań technicznych w zakresie homologacji typu pojazdów silnikowych dotyczących ich bezpieczeństwa ogólnego, ich przyczep oraz przeznaczonych dla nich układów, części i oddzielnych zespołów technicznych (Dz.Urz. UE L 200, s. 1, ze zm.) – uchylone |
| rozporządzenie
167/2013 | – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 167/2013 z 5.02.2013 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów rolniczych i leśnych (Dz.Urz. UE L 60, s. 1, ze zm.) |
| rozporządzenie
168/2013 | – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 168/2013 z 15.01.2013 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów dwu- lub trzykołowych oraz czterokołowców (Dz.Urz. UE L 60, s. 52, ze zm.) |
| rozporządzenie
2018/858 | – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/858 z 30.05.2018 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, komponentów i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 715/2007 i (WE) nr 595/2009 oraz uchylające dyrektywę 2007/46/WE (Dz.Urz. UE L 151, s. 1, ze zm.) |
-

**rozporządzenie
2020/683**

- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/683 z 15.04.2020 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/858 w odniesieniu do wymogów administracyjnych dotyczących homologacji i nadzoru rynku pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, komponentów i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów (Dz.Urz. UE L 163, s. 1, ze zm.)

r.p.t.d.p.

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 24.06.2022 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych (Dz.U. poz. 1518)

r.r.p.w.d.

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 31.08.2022 r. w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów, wymagań dla tablic rejestracyjnych oraz wzorów innych dokumentów związanych z rejestracją pojazdów (Dz.U. poz. 1847)

r.w.t.p.

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 31.12.2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz.U. z 2016 r. poz. 2022 ze zm.)

r.w.z.r.

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 23.09.2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz.U. z 2017 r. poz. 784)

r.z.s.d.

- rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31.07.2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2310 ze zm.)

u.d.p.

- ustawa z 21.03.1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 645)

u.e.p.a.

- ustawa z 11.01.2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1083 ze zm.)

u.FUS

- ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.)

u.k.p.

- ustawa z 5.01.2011 r. o kierujących pojazdami (Dz.U. z 2023 r. poz. 622)

u.KRK

- ustawa z 24.05.2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 159)

u.P.

- ustawa z 6.04.1990 r. o Policji (Dz.U. z 2023 r. poz. 171 ze zm.)

u.p.a.	– ustawa z 6.12.2008 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm.)
u.p.n.	– ustawa z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969) – uchylona
u.p.o.l.	– ustawa z 12.01.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 70 ze zm.)
u.p.t.n.	– ustawa z 19.08.2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2147)
u.p.t.u.	– ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2022 r. poz. 931 ze zm.)
u.r.z.s.z.	– ustawa z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 100)
u.t.d.	– ustawa z 6.09.2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 2201 ze zm.)
u.w.r.n.	– ustawa z 9.06.2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. poz. 1700 ze zm.)
u.UFG	– ustawa z 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2277 ze zm.)
ZTP	– rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 20.06.2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz.U. z 2016 r. poz. 283)

Czasopisma i publikatory

A-TEST	– Autobusy-Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
Dz.Urz. UE	– Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
IKAR	– Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
NZS	– Nowe Zeszyty Samorządowe
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSAŁ	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Łódzkiej
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNwSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OwSS	– Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych

PnD	– Paragraf Na Drodze
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy
TS	– Transport Samochodowy
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy

Dokumenty

uzasadnienie projektu nowelizacji z 10.10.2012 r.	– uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, VII kadencja, druk sejm. nr 376
uzasadnienie projektu nowelizacji z 14.08.2020 r.	– uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, IX kadencja, druk sejm. nr 388

Inne

ABW	– Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
CBOSA	– Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
EKG	– Europejska Komisja Gospodarcza
CEPIK	– Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców
ITD	– Inspekcja Transportu Drogowego
j.s.t.	– jednostka (jednostki) samorządu terytorialnego
KIO	– Krajowa Izba Odwoławcza
KRBRD	– Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
ONZ	– Organizacja Narodów Zjednoczonych
SKO	– Samorządowe Kolegium Odwoławcze
SN	– Sąd Najwyższy
TDT	– Transportowy Dozór Techniczny
TS	– Trybunał Sprawiedliwości (dawniej: ETS – Europejski Trybunał Sprawiedliwości)
UFG	– Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny
UTO	– urządzenie (urządzenia) transportu osobistego
WORD	– wojewódzki ośrodek ruchu drogowego
WRBRD	– Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

Podstawowa literatura

Komentarze

- Burtowy M., *Drogi publiczne. Komentarz*, Warszawa 2022
- Drexler Z., *Przepisy ruchu drogowego z ilustrowanym komentarzem*, Warszawa 2019
- Hasiewicz J., *Zarządzanie ruchem drogowym. Komentarz*, Warszawa 2020
- Giszczak J., Kuflewski P., Papuga Z., *Kodeks drogowy z komentarzem*, Warszawa 2016
- Mezglewski A., Nowikowska M., Kurek J., *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2022
- Soboń S., *Kodeks drogowy. Komentarz z orzecznictwem NSA, SN i TK, cz. 1, Ustawa – Prawo o ruchu drogowym z komentarzem*, Warszawa 2016

Metodyki i inne prace ogólne

- Ciępka P., *Diariusz prawniczy*, PnD 2021/1 i n.
- Kotowski W., *Problematyka wypadków drogowych*, Warszawa 2016
- Oleżałek M., *Metodyka pracy adwokata i radcy prawnego w sprawach przestępstw oraz wykroczeń drogowych*, Warszawa 2022
- Pawelec K., *Zarys metodyki pracy obrońcy i pełnomocnika w sprawach przestępstw i wykroczeń drogowych*, Warszawa 2021
- Prochowski L. [i in.], *Podstawy rekonstrukcji wypadków drogowych*, Warszawa 2016
- Wypadki i inne zdarzenia drogowe. Opiniowanie w sprawach rekonstrukcji*, red. K.J. Pawelec, P. Krzemiń, Warszawa 2020

W powyższym zestawieniu ujęta jest lista podstawowych pozycji wydanych po 2015 r. Ponadto częściowe opracowania literatury szczegółowej Czytelnik znajdzie na początku każdego działu lub rozdziału. Natomiast starsza literatura zarówno ogólna (komentarze, metodyki), jak i szczegółowa (monografie, artykuły, glosy, orzeczenia oraz ich zbiory) jest obszernie przywołana w powyższych pracach. Cennym uzupełnieniem wiedzy praktycznej są również komentarze do kodyfikacji administracyjnych, cywilnych i karnych, a także prace z zakresu nauk technicznych. Niektóre pozycje przywołane są w zestawieniach literatury zawartych w niniejszym komentarzu.

Przedmowa do II wydania

Od dnia 1.06.2021 r., czyli od daty określającej stan prawny komentarza w jego pierwszym wydaniu, w przepisach komentowanej ustawy zaszły liczne zmiany, które należy omówić – a ponadto na kanwie zmian poprzednich pojawiły się zagadnienia będące przedmiotem dyskusji eksperckiej oraz medialnej i z tej przyczyny wymagające analizy.

Najistotniejsze zmiany w regulacjach komentowanej ustawy, wprowadzone po dniu 1.06.2021 r., wynikają z wejścia w życie art. 7 ustawy z 5.08.2022 r. o zmianie ustawy o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1768) oraz – pośrednio – art. 1 ustawy z 5.08.2022 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1783), które wpłynęły zwłaszcza na treść art. 2 p.r.d. zawierającego słowniczek wyrażeń ustawowych (definicji legalnych). Zmiany te weszły w życie 9.09.2022 r. oraz 21.09.2022 r.

Natomiast najważniejsze dyskusje prowadzone po dniu 1.06.2021 r. co do interpretacji zastosowania przepisów dotyczą problematyki pierwszeństwa w pobliżu przejść dla pieszych.

Wobec tego poszerzono treść omówień art. 13 oraz 26 p.r.d. oraz zaktualizowano literaturę o prace dotyczące tej tematyki (literatura do działu II).

Pozostałe zmiany w ustawie – a było ich kilka – również zostały w wykładni uwzględnione, a tam gdzie pojawiła się nowa, interesująca literatura, zostało to odnotowane w wykazach. Dotyczy to nie tylko literatury ogólnej, ale także zagadnień szczegółowych, jak choćby związanych z pojazdami autonomicznymi (art. 65k–65n p.r.d.).

Za cenne uwagi, które pozwoliły na poprawienie komentarza w tym wydaniu, uprzejmie dziękuję dr. Piotrowi Krzemieniowi.

Wprowadzenie

Prawo o ruchu drogowym, z uwagi na swój szeroki zakres regulacji, zwane jest potocznie Kodeksem drogowym. Stanowi ono zarazem istotną część prawa drogowego, czyli zbioru norm prawnych odnoszących się bezpośrednio do problematyki technicznej oraz użytkowej dróg i innych lądowych ciągów komunikacyjnych (z wyłączeniem transportu kolejowego). Jako tak istotny akt prawny wymaga ono nowoczesnego komentarza. Wynika to z faktu, że obowiązująca już od ponad 20 lat regulacja (w znacznej części weszła w życie 1.01.1998 r.) nadal musi zaspokajać zmieniające się, współczesne potrzeby praktyki ruchu drogowego.

Należy zauważyć, że w tym czasie przybyło pojazdów na krajowych drogach (zgodnie ze statystykami CEPIK w 2020 r. rejestrowano miesięcznie średnio między około 40 000 a około 120 000 pojazdów osobowych, natomiast w pierwszym kwartale 2021 r. – około 130 000 pojazdów miesięcznie), prawo polskie jest w procesie informatyzacji oraz integracji z unijnym i międzynarodowym porządkiem prawnym (co też powoduje przyływ pojazdów w ramach strefy Schengen), a w ostatnich latach pojawiły się nowe środki lokomocji (np. samochody autonomiczne) oraz wcześniej nieznanne w powszechnym użyciu, jak elektryczne mikropojazdy (przede wszystkim e-hulajnog).

Zarazem w okresie obowiązywania komentowanej ustawy obserwowano wzrost liczby negatywnych zdarzeń na drogach, w tym wypadków drogowych i przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (o czym będzie mowa w uwagach wprowadzających do działu II), co z kolei wymusza konieczność poszukiwania prawnych rozwiązań, zmierzających do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Do nowszych zmian w tym zakresie należy wprowadzenie tzw. korytarza życia (zmiana art. 9 p.r.d.) i obowiązku tzw. jazdy na suwak (zmiana art. 22 p.r.d.), a następnie ujednolicenie dopuszczalnej prędkości w terenie zabudowanym do 50 km/h przez całą dobę (zmiana art. 20 p.r.d.) oraz modyfikacja praw i obowiązków uczestników ruchu w okolicy przejścia dla pieszych (zmiana art. 13–14 i 26 p.r.d.).

Nowy porządek prawny wiąże się także z dużą liczbą zmian w dziale III Prawa o ruchu drogowym dotyczącym wymagań technicznych pojazdów i związanych z tym procedur. Wynika to m.in. z wejścia w życie unijnego rozporządzenia 2018/858, które z dniem 1.09.2020 r. zastąpiło dyrektywę 2007/46/WE i obecnie wraz z rozporządzeniem 167/2013 oraz rozporządzeniem 168/2013 stanowi bazowy akt prawny w zakresie homologacji pojazdów i nadzoru rynku. Te ostatnie kwestie zmieniają się pod wpływem trendów ekologicznych i zrównoważonego rozwoju (ograniczanie emisji spalin), wywołanych m.in. nadużyciami na dużą skalę (tzw. afera Dieselgate dotycząca koncernu Volkswagen).

Wszystko to zmniejsza jednak czytelność i tak niełatwych przepisów Prawa o ruchu drogowym oraz komplikuje ich stosowanie w praktyce. Tymczasem komentowana ustawa dotyczy w zasadzie wszystkich osób, przede wszystkim jako uczestników ruchu drogowego, a jej pogłębiona znajomość wymagana jest, w odpowiednim zakresie, zarówno od jednostek realizujących zadania z zakresu administracji oraz służb mundurowych, jak i od organów wymiaru sprawiedliwości, uczestników obrotu gospodarczego (np. ubezpieczycieli), a często także osób fizycznych (w tym np. rolników).

Komentarz skoncentrowany jest więc przede wszystkim na przystępnej interpretacji obecnie obowiązujących przepisów Prawa o ruchu drogowym na potrzeby codziennej pracy osób mających do czynienia z problemami dotyczącymi ruchu drogowego. Wyjaśnia on regulacje komentowanej ustawy w formie tez autorskich oraz tez zaczerpniętych z praktyki wymiaru sprawiedliwości i nauki prawa, jednak bez nadmiernie rozbudowanej warstwy teoretycznej.

Tezy stanowią po części odzwierciedlenie poglądów teoretycznych oraz wniosków praktycznych Autora, które wypracowane zostały m.in. na podstawie doświadczeń adwokackich.

Autor dziękuje Żonie, dr Joannie Zajączkowskiej-Burtow, za niezawodną pomoc i wsparcie.

Komentarz uwzględnia stan prawny na dzień 20.03.2023 r., a także zmiany wchodzące w życie z dniem 1.10.2023 r.

USTAWA

z dnia 20 czerwca 1997 r.

Prawo o ruchu drogowym¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 988; zm.: Dz.U. z 2022 r. poz. 1002, poz. 1768, poz. 1783, poz. 2589, poz. 2600, poz. 2642)

¹ Niniejsza ustawa wdraża postanowienia następujących dyrektyw Wspólnoty Europejskiej:

- 1) dyrektywy Rady z dnia 16 grudnia 1991 r. odnoszącej się do obowiązkowego stosowania pasów bezpieczeństwa i urządzeń przytrzymujących dla dzieci w pojazdach (91/671/EWG) (Dz.Urz. WE L 373 z 31.12.1991, str. 26 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 1, str. 353 ze zm.);
- 2) dyrektywy Rady 92/6/EWG z 10 lutego 1992 r. w sprawie montowania i zastosowania urządzeń ograniczenia prędkości w niektórych kategoriach pojazdów silnikowych we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 57 z 02.03.1992, str. 27 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 1, str. 359 ze zm.);
- 3) dyrektywy Rady 96/53/WE z 25 lipca 1996 r. ustanawiającej dla niektórych pojazdów drogowych poruszających się na terytorium Wspólnoty maksymalne dopuszczalne wymiary w ruchu krajowym i międzynarodowym oraz maksymalne dopuszczalne obciążenia w ruchu międzynarodowym (Dz.Urz. WE L 235 z 17.09.1996, str. 59 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 2, str. 478 ze zm.);
- 4) dyrektywy 97/27/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 1997 r. odnoszącej się do mas i wymiarów niektórych kategorii pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz zmieniającej dyrektywę 70/156/EWG (Dz.Urz. WE L 233 z 25.08.1997, str. 1 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 19, str. 200 ze zm.);
- 5) dyrektywy Rady 1999/37/WE z 29 kwietnia 1999 r. w sprawie dokumentów rejestracyjnych pojazdów (Dz.Urz. WE L 138 z 01.06.1999, str. 57 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 4, str. 351 ze zm.);
- 6) (uchylony);
- 7) dyrektywy 2002/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 marca 2002 r. w sprawie homologacji typu dwu- lub trzykołowych pojazdów mechanicznych i uchylającej dyrektywę Rady 92/61/EWG (Dz.Urz. WE L 124 z 09.05.2002, str. 1 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 399 ze zm.);
- 8) dyrektywy 2003/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 kwietnia 2003 r. zmieniającej dyrektywę Rady 91/671/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do obowiązkowego stosowania pasów bezpieczeństwa w pojazdach poniżej 3,5 tony (Dz.Urz. UE L 115 z 09.05.2003, str. 63; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 7, str. 277);
- 9) dyrektywy 2003/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie homologacji typu ciągników rolniczych lub leśnych, ich przyczep i wymiennych holowanych maszyn, łącznie z ich układami, częściami i oddzielnymi zespołami technicznymi oraz uchylającej dyrektywę 74/150/EWG (Dz.Urz. UE L 171 z 09.07.2003, str. 1 ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 31, str. 311 ze zm.);

-
- 10) dyrektywy 2007/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 września 2007 r. ustanawiającej ramy dla homologacji pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów („dyrektywa ramowa”) (Dz.Urz. UE L 263 z 09.10.2007, str. 1 ze zm.);
 - 11) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/40/WE z 6 maja 2009 r. w sprawie badań zgodności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz.Urz. UE L 141 z 06.06.2009, str. 12 ze zm.);
 - 12) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/82/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie ułatwień w zakresie transgranicznej wymiany informacji dotyczących przestępstw lub wykroczeń związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego (Dz.Urz. UE L 288 z 05.11.2011, str. 1);
 - 13) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/47/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie drogowej kontroli technicznej dotyczącej zgodności do ruchu drogowego pojazdów użytkowych poruszających się w Unii oraz uchylającej dyrektywę 2000/30WE (Dz.Urz. UE L 127 z 29.04.2014, str. 134 oraz Dz.Urz. UE L 197 z 04.07.2014, str. 87).

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Literatura: Bachrach A., *Przestępstwa i wykroczenia drogowe w prawie polskim*, Warszawa 1980; Beim M., *Uwarunkowania konkurencji między taksówkami a Uberem*, IKAR 2018/7; Brylak J., *Ochrona prawna bezpieczeństwa w ruchu drogowym*, Warszawa 2018; Burtowy M., *Projekt dotyczący e-hulajnog. UTO i rolek krokiem w dobrym kierunku*, prawo.pl; Burtowy M., Kotowski W., *Hulajnogi elektryczne oraz inne mikropojazdy. Aspekty prawne i rozwiązania samorządowe*, Warszawa 2020; Dobrowolski R., *Zmiana definicji legalnej drogi i skrzyżowania, a obowiązujące w 2023 roku zasady ruchu drogowego*, <https://mrrerdek1.blogspot.com>; Kaczmarek J., Sampol-ski A., *Wybrane zagadnienia odpowiedzialności karnej pojazdów autonomicznych*, M. Praw. 2018/9; Kasprzyk A., Philipp-Pruchnik A., *Charakter prawny dróg wewnętrznych*, cz. 1, M. Praw. 2014/11, cz. 2, M. Praw. 2014/12, cz. 3, M. Praw. 2015/5; *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, Warszawa 2019; Kotowski W., *Bezpieczeństwo w ruchu drogowym*, PnD 2019/5; Kotowski W., *Kryterium ruchu lądowego jako znamię przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. Uwagi na kanwie postanowienia Sądu Najwyższego z 30.07.2015 r., sygn. IV KK 201/15*, PnD 2015/12; Kotowski W., *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011; Kotowski W., *Studium pewnego przypadku*, „Palestra” 2012/7–8, 9–10, 11–12; Kotowski W., *Wrotkarz – pieszy w ruchu drogowym*, „Palestra” 2013/7–8; Kotowski W., *Zderzenie rowerzysty z samochodem na przejściu dla pieszych. Studium pewnego przypadku*, „Palestra” 2016/1–2; Lissoń P., *Zadania gmin w dziedzinie elektromobilności [w:] Prawne i ekonomiczne aspekty rozwoju elektromobilności w Polsce*, red. K. Kokocińska, J. Kola, Warszawa 2019; Łuczarski K., Muszyńska A., *Głosa do wyroku SN z 25.10.2007 r., III KK 270/07, PS 2009/6*; Mendyk E., *Ekonomika i organizacja transportu*, Poznań 2002; Sobon S., *Najważniejsze zmiany w Kodeksie drogowym*, M. Praw. 1997/9; Stefański R.A., *Głosa do postanowienia SN z 7.01.2008 r., V KK 158/07, Prok. i Pr. 2009/6*; Stefański R.A., *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2008; Stefański R.A., *Reglamentacja ruchu na drogach wewnętrznych*, PnD 2011/1; Stefański R.A., *Ruch pieszych i pojazdów w kolumnie*, PnD 2000/2; Strzelczyk R., *Prawo nieruchomości*, Warszawa 2019; Urbanik G., *Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez pojazd autonomiczny w kontekście art. 446 k.c.*, „Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały” 2019/2, t. 25.

Uwagi wprowadzające

Komentowany dział zawiera przepisy ogólne, które mają zastosowanie w stosunku do wszystkich pozostałych regulacji zawartych w Prawie o ruchu drogowym (§ 21 ust. 1–2 ZTP), a szerzej w całej tematyce ruchu drogowego, w związku z założeniem, że ustawa wyczerpująco reguluje całość spraw z tego zakresu (§ 19 pkt 2 ZTP).

Należy zatem sięgać do art. 1 i 2 p.r.d. przy tworzeniu i stosowaniu przepisów:

- 1) pozostałych działów tej ustawy (art. 3–152 oraz załączników nr 1 i 2);
- 2) rozporządzeń, wydanych na podstawie tej ustawy;

- 3) innych ustaw i rozporządzeń regulujących sprawy ruchu drogowego (np. Kodeks karny);
- 4) ustaw i rozporządzeń z innych gałęzi prawa (np. Kodeks cywilny, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych).

Ponadto przepisy ogólne Prawa o ruchu drogowym będą miały zastosowanie w sprawach drogowych do:

- 1) aktów prawa miejscowego (np. uchwał organów j.s.t.);
- 2) zarządzeń wewnętrznych (np. Komendanta Głównego Policji);
- 3) aktów jednostkowych (np. decyzji administracyjnych, orzeczeń sądów).

Niekiedy przepisy szczegółowe komentowanej ustawy wprowadzają określone wyjątki, które jednak należy interpretować możliwie wąsko (np. art. 70a). W przepisach szczegółowych znajdują się również wiążące pojęcia prawne, jak np. definicja pojazdu autonomicznego (art. 65k) czy jazdy testowej (art. 80s ust. 4). Pojawiają się również określenia niezdefiniowane (np. pojęcie jeźdźca – art. 36 ust. 2 p.r.d.).

Dla spójności ustawy tego typu określenia należałoby definiować i umieszczać w art. 2 p.r.d.

W komentowanym dziale ważną rolę odgrywa również odnośnik nr 1, który zawiera listę unijnych aktów prawnych, aktualnie implementowanych lub wykonywanych tą ustawą.

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

1. Ustawa określa:

- 1) zasady ruchu na drogach publicznych, w strefach zamieszkania oraz w strefach ruchu;
- 2) zasady i warunki dopuszczenia pojazdów do tego ruchu, a także działalność właściwych organów i podmiotów w tym zakresie;
- 3) wymagania w stosunku do innych uczestników ruchu niż kierujący pojazdami;
- 4) zasady i warunki kontroli ruchu drogowego.

2. Przepisy ustawy stosuje się również do ruchu odbywającego się poza miejscami wymienionymi w ust. 1 pkt 1, w zakresie:

- 1) koniecznym dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób;
- 2) wynikającym ze znaków i sygnałów drogowych.

3. Zadania samorządu województwa, o których mowa w art. 75aa–75ac, art. 140g ust. 2, art. 140i i art. 140k, stanowią zadania z zakresu administracji rządowej.

1. Przepis ten określa zakres podmiotowy i przedmiotowy stosowania ustawy.

2. Określone w art. 1 ust. 1 pkt 1 p.r.d. zasady ruchu oznaczają w tym przypadku prawa i obowiązki osób w ruchu drogowym, zwłaszcza przemieszczających się jego uczestników. Zasady ogólne sformułowane są przede wszystkim w art. 3–9, natomiast zasady szczegółowe, dotyczące poszczególnych kategorii uczestników ruchu – w art. 11–65n p.r.d.

Definicja drogi publicznej znajduje się w art. 2 pkt 1a, strefy zamieszkania w art. 2 pkt 16, a strefy ruchu w art. 2 pkt 16a p.r.d. (por. uwagi do tych przepisów).

3. Pojazdami, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2 p.r.d., są środki transportu zgodne z definicją określoną w art. 2 pkt 31 p.r.d. Na tle tej definicji jest jasne, że do pojazdów zaliczamy również typy urządzeń niezdefiniowanych wprost w ustawie, ale przeznaczonych i faktycznie używanych do poruszania się po drogach. Dotyczyło to jeszcze niedawno takich urządzeń, jak np. mikropojazdy – zwłaszcza e-hulajnogi (por. uwagi do art. 2 pkt 31 oraz M. Burtowy, W. Kotowski, *Hulajnogi...*, s. 34–35). Mimo zmian wprowadzonych nowelizacją z 30.03.2021 r. typologia pojazdów jest przestarzała i wymaga kompleksowego dostosowania do aktualnych potrzeb technicznych, cywilizacyjnych i gospodarczych. Środki lokomocji to zresztą nie tylko pojazdy, ale i urządzenia wspomagające ruch (art. 2 pkt 18a p.r.d.).

Dopuszczenie do ruchu odbywa się po dokonaniu homologacji (jeśli jest ona wymagana dla danego typu pojazdu) oraz rejestracji. Szczegółowe warunki dopuszczenia oraz działalność właściwych organów i podmiotów w tym zakresie określają przepisy art. 66–80 p.r.d. oraz wydane na ich podstawie rozporządzenia. Trzeba przy tym zaznaczyć, że przepisy działu III, takie zwłaszcza jak art. 66 ust. 1 p.r.d., mają zastosowanie nie tylko do pojazdów, lecz także do urządzeń wspomagających ruch.

Ze względu na to, że rejestracji pojazdu dokonuje się w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek, organami właściwymi w zakresie dopuszczania pojazdów do ruchu są przede wszystkim: starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy (organ I instancji) oraz SKO (organ II instancji). Szczegółowe zasady określa art. 73 i n. p.r.d. (zob. uwagi do tych przepisów).

4. Podmiotowo komentowana ustawa dotyczy wszystkich uczestników ruchu, czyli zarówno pieszych, jak i osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch oraz kierujących, a ponadto innych podmiotów – zgodnie z definicją z art. 2 pkt 17 p.r.d., jak również innych osób znajdujących się na drodze (por. uwagi do tego ostatniego przepisu).

Wspomniani w przepisie art. 1 ust. 1 pkt 3 p.r.d. inni uczestnicy ruchu niż kierujący to przede wszystkim piesi (definicja pieszego – art. 2 pkt 18 p.r.d.), osoby poruszające się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch oraz osoby znajdujące się w pojeź-

dzie lub na pojeździe, czyli przede wszystkim pasażerowie (W. Kotowski, *Prawo...*; odnośnie do pozycji instruktora nauki jazdy por. np. postanowienie SN z 23.02.2011 r., III KK 276/10, OSNKW 2011/7, poz. 56, cytowane również w innym kontekście w uwagach do art. 66 p.r.d.).

Z kolei wymagania, o jakich mowa w tym przepisie, określone są przede wszystkim w przepisach działu III i dotyczą zasad bezpiecznego uczestniczenia w ruchu drogowym.

5. Określona w art. 1 ust. 1 pkt 4 p.r.d. kontrola może być rozumiana *sensu stricto* bądź *sensu largo*. W pierwszym (węższym) rozumieniu oznacza zespół czynności dokonywanych na podstawie rozporządzenia wydanego w oparciu o upoważnienie z art. 131 ust. 1 p.r.d. (por. uwagi do tego przepisu). W drugim (szerszym) rozumieniu jest to całokształt celowych i prawnie uzasadnionych czynności, podejmowanych przez uprawnione organy w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego i środowiska. Organy te określone są przede wszystkim w art. 129–129d p.r.d., a zasady i warunki wykonywania tych czynności w dziale 5, ale także m.in. w unijnych rozporządzeniach regulujących kwestie homologacji (por. dział III).
6. Stosowanie Prawa o ruchu drogowym również do ruchu odbywającego się poza drogami publicznymi, strefami zamieszkania i strefami ruchu (art. 1 ust. 2 pkt 1) dotyczyć może wszystkich przepisów komentowanej ustawy, a zatem także uregulowań w zakresie warunków dopuszczenia pojazdów oraz kontroli ruchu.

Celem, a także granicą możliwości szerszego stosowania przepisów komentowanej ustawy jest przeciwdziałanie zagrożeniu bezpieczeństwa osób fizycznych. Co do zasady, nie dotyczy to zatem zagrożenia dla mienia osób fizycznych ani zagrożenia innych dóbr, należących do podmiotów niebędących osobami fizycznymi, ani bezpieczeństwa mienia, gdyż nie wynika to z brzmienia czy funkcji komentowanego przepisu.

Powyższa rezerwa wobec szerszej interpretacji komentowanego unormowania ma źródło w administracyjnoprawnym charakterze większości przepisów ustawy i ograniczeniu wolności, idącym nieraz w parze ze stosowaniem jej uregulowań.

Zarazem jednak przy stosowaniu tego przepisu w stosunku do konkretnej sprawy warto zachować dozę zdrowego rozsądku, która każe w każdym przypadku określić katalog niezbędnych do zastosowania norm Prawa o ruchu drogowym z uwzględnieniem okoliczności, w jakim stopniu niezbędne jest zastosowanie poszczególnych przepisów. Nie można zatem z góry wykluczyć słuszności interpretacji szerszej, np. w odniesieniu do bezpieczeństwa zwierząt.

Ugruntowane jest już stanowisko, zgodnie z którym przepisy Prawa o ruchu drogowym należy stosować w odniesieniu do rajdów samochodowych (R.A. Stefański, *Glosa do*

postanowienia SN z 7.01.2008 r., V KK 158/07, s. 156–163; por. jednak art. 70e p.r.d.). Analogiczne stanowisko należy przyjąć również w stosunku do innego rodzaju zawodów sportowych, odbywających się na drodze (np. zawodów kolarskich i przejazdów rowerowych, a nawet biegów przełajowych; por. także art. 65–65g p.r.d.).

7. Naruszenie przepisów ustawy nie tylko na drodze publicznej, ale wszędzie tam, gdzie zazwyczaj (a nie sporadycznie) odbywa się ruch pojazdów (droga leśna, teren prze-mysłowy, tor gokartowy), może zatem rodzić odpowiedzialność za czyny skierowa-ne przeciwko bezpieczeństwu lub porządkowi w komunikacji (rozdział 21 Kodeksu karnego, rozdział 11 Kodeksu wykroczeń; w tym zakresie por. np. postanowienie SN z 28.03.2017 r., III KK 472/16, LEX nr 2271447), ale także przeciwko życiu i zdro-wiu (rozdział 19 Kodeksu karnego – por. np. wyrok SR w Bełchatowie z 18.06.2019 r., II K 582/18, LEX nr 2693407).

Również w sytuacji, gdy „ruch” w sensie faktycznym nie będzie ruchem drogowym w rozumieniu Prawa o ruchu drogowym z uwagi na jego doraźny charakter na danym terenie, niewykluczona jest odpowiedzialność karna, ale nie za przestępstwo komuni-kacyjne, ale np. przeciwko życiu lub zdrowiu czy przeciwko mieniu (np. spowodowa-nie śmierci pasażerki auta na polu w czasie zlotu samochodowego – wyrok SO w Po-znaniu z 28.09.2016 r., IV Ka 638/16, LEX nr 2153345).

Złamanie przepisów ustawy może również nieść skutki w zakresie odpowiedzialności cywilnoprawnej, z tym że oprócz uregulowań komentowanej ustawy, niezbędne bę-dzie sięgnięcie do zasad zawartych w art. 415–449 k.c. (por. np. wyrok SR we Włoc-ławku z 18.01.2017 r., V GC 371/15, LEX nr 2402913). Odpowiedzialność może doty-czyć uczestników ruchu, ale również podmiotów odpowiedzialnych za jego organizację, w tym organów władzy publicznej (jednostek samorządowych, służb mundurowych itd.).

Sprawcą takiego zachowania, odpowiedzialnym za jego skutki, może być każdy uczest-nik ruchu (kierujący, pieszy, ale także np. pasażer pojazdu – wyrok SA w Szczecinie z 26.04.2019 r., I ACa 16/19, LEX nr 2679801). W tym kontekście warto pamiętać, że również poruszanie się z użyciem pojazdów o nieuregulowanym wprost statusie praw-nym (np. e-hulajnoga, monowheel) może nie zwolnić z odpowiedzialności karnej i cywil-nej w razie zajścia zdarzenia w związku z naruszeniem przepisów ustawy. Kryterium jest bowiem faktyczne przeznaczenie pojazdu (por. M. Burtowy, W. Kotowski, *Hulajnogi...*, s. 100–104; G. Karaszewski [w:] *Kodeks...*, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, art. 436, s. 741).

8. Mniej kontrowersji wzbudza stosowanie przepisów komentowanej ustawy w zakresie wynikającym ze znaków i sygnałów drogowych (art. 1 ust. 2 pkt 2). Jest jednakże nie-zbędne, aby znak drogowy ustawiony był przez właściwy podmiot (zarządcę drogi pub-licznej według art. 19 u.d.p., właściciela lub zarządcę drogi wewnętrznej według art. 8 ust. 2–3 u.d.p. w zw. z art. 10 ust. 10a p.r.d., z wyjątkami wynikającymi z § 11 r.w.z.r.),

a ponadto prawidłowo, tj. we właściwy sposób określony w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 3.07.2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. z 2019 r. poz. 2311 ze zm.) wraz z załącznikami oraz zgodnie z odpowiednią procedurą, zwłaszcza poprzez uzyskanie zatwierdzenia projektu organizacji ruchu (szerzej por. uwagi do art. 10 oraz np. wyrok WSA w Poznaniu z 19.06.2018 r., III SA/Po 273/18, LEX nr 2513930).

W razie sporu należy sięgnąć do powyższych przepisów i dokumentacji posadowienia znaku czy też zatwierdzenia organizacji ruchu w danym miejscu (dokumenty te możliwe są do uzyskania w ramach wniosku o dostęp do informacji publicznej w trybie ustawy z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz.U. z 2022 r. poz. 902, albo poprzez wnioski dowodowy w toku postępowania), gdyż wadliwy znak nie niesie obowiązku jego przestrzegania, a zatem również i sankcji za zachowanie niezgodne z jego treścią (np. wyrok SN z 17.03.2016 r., V KK 34/16, OSNKW 2016/5, poz. 33; wyrok SR w Jeleniej Górze z 11.01.2017 r., II W 573/16, LEX nr 2208379). Wręcz przeciwnie, może obciążać podmiot go umieszczający odpowiedzialnością za wykroczenie (art. 45 ust. 1 pkt 8 p.r.d. w zw. z art. 97 lub art. 85a k.w.).

Treści znaku drogowego nie należy interpretować rozszerzająco (wyrok SN z 1.09.2016 r., IV KK 80/16, LEX nr 2272142). Dotyczy to także różnego rodzaju urządzeń (słupki, progi zwalniające, ekrany akustyczne) w tym sensie, że nie powinno się nadużywać ich przeznaczenia i funkcji.

Nie niesie również obowiązku przestrzegania umieszczenie na drodze pionowego lub poziomego znaku, napisu lub symbolu o treści podobnej do znaku drogowego (np. „zakaz wjazdu LPG” lub „parkowanie jedynie przodem”). Wykroczeniem jest umieszczenie takiego symbolu (art. 45 ust. 1 pkt 8 p.r.d. w zw. z art. 97 lub art. 85a k.w.). Por. także art. 39 ust. 1 pkt 4–6 u.d.p.

Stosowanie się do znaków lub sygnałów będzie wyłączone również wtedy, gdy uprawnienie wynika wprost z przepisu szczególnego (np. art. 5, art. 8 ust. 1–2 p.r.d.).

9. Zadania samorządu województwa z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 1 ust. 3 p.r.d., to: prowadzenie rejestru przedsiębiorców produkujących tablice rejestracyjne (art. 75aa–75ac; jest to działalność regulowana w rozumieniu Prawa przedsiębiorców), ustalenie składu, działalność i obsługa WRBRD przy marszałku województwa (art. 140g ust. 2, art. 140i, 140k). Nie są to oczywiście jedyne zadania wymienione wprost w ustawie.

Zadania j.s.t. w zakresie ruchu drogowego wynikają również z innych ustaw. Tytułem przykładu można wskazać na możliwość ustanawiania przez gminy stref ograniczone-

go ruchu, zwanych w ustawie o elektromobilności i paliwach alternatywnych strefami czystego transportu (art. 39–40 u.e.p.a.; por. P. Lissoń, *Zadania...*, s. 78–79).

Art. 2. [Definicje legalne]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) droga – drogę w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1693 i 1768);
- 1a) droga publiczna – drogę w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
- 1b) droga wewnętrzna – drogę wewnętrzną w rozumieniu art. 8 ust. 1 i 11 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
- 2) (uchylony)
- 2a) droga o nawierzchni gruntowej – drogę z jezdnią o nawierzchni z gruntu rodzimego lub nasypowego, ulepszonego mechanicznie lub chemicznie, w której wierzchnia warstwa może być wykonana z kruszywa naturalnego, sztucznego lub pochodzącego z recyklingu;
- 2b) droga o nawierzchni twardej – drogę niebędącą drogą o nawierzchni gruntowej;
- 3) autostrada – autostradę w rozumieniu art. 4 pkt 11 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, przeznaczoną tylko do ruchu pojazdów samochodowych, z wyłączeniem czterokołowca, które na równej, poziomej jezdni mogą rozwinąć prędkość wynoszącą co najmniej 40 km/h, w tym również w razie ciągnięcia przyczep;
- 4) droga ekspresowa – drogę ekspresową w rozumieniu art. 4 pkt 10 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, przeznaczoną tylko do ruchu pojazdów samochodowych, z wyłączeniem czterokołowca;
- 4a) droga dla pieszych – drogę lub część drogi przeznaczoną do ruchu pieszych i osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch oraz pełnienia innych funkcji, w szczególności zatrzymania lub postoju pojazdów;
- 4b) droga dla pieszych i rowerów – drogę lub część drogi, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, przeznaczoną do ruchu pieszych, osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego;
- 5) droga dla rowerów – drogę lub część drogi niebędącą jezdnią, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, przeznaczoną do ruchu rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego oraz osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch i ruchu pieszych, w przypadkach przewidzianych w ustawie;
- 5a) pas ruchu dla rowerów – część jezdni przeznaczoną do ruchu rowerów w jednym kierunku, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;

- 5b) śluza dla rowerów – część jezdni na wlocie skrzyżowania na całej szerokości jezdni lub wybranego pasa ruchu przeznaczona do zatrzymania rowerów w celu zmiany kierunku jazdy lub ustąpienia pierwszeństwa, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi;
- 6) jezdnia – jezdnię w rozumieniu art. 4 pkt 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
- 7) pas ruchu – każdy z podłużnych pasów jezdni wystarczający do ruchu jednego rzędu pojazdów wielośladowych, oznaczony lub nieoznaczony znakami drogowymi;
- 8) pobocze – część drogi usytuowaną przy jezdni, która może być przeznaczona do ruchu pieszych lub niektórych pojazdów, postoju pojazdów, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;
- 9) chodnik – część drogi dla pieszych przeznaczoną wyłącznie do ruchu pieszych i osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch;
- 10) skrzyżowanie – część drogi będącą połączeniem dróg albo jezdni jednej drogi w jednym poziomie, z wyjątkiem połączenia drogi o nawierzchni twardej z drogą o nawierzchni gruntowej lub z drogą wewnętrzną;
- 10a) szkoda istotna – szkodę w zakresie elementów układu nośnego, hamulcowego lub kierowniczego pojazdu mającą wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego, kwalifikującą pojazd do dodatkowego badania technicznego i stwierdzoną przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny lub przez zakład ubezpieczeń w związku z otrzymanym zgłoszeniem szkody z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, o którym mowa w dziale II w grupach 3 i 10 załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1130, 2140 i 2328 oraz z 2022 r. poz. 655);
- 11) przejście dla pieszych – powierzchnię jezdni, drogi dla rowerów lub torowiska, przeznaczoną do przekraczania tych części drogi przez pieszych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;
- 11a) przejście sugerowane – nieoznakowane, dostosowane technicznie miejsce umożliwiające przekraczanie jezdni, drogi dla rowerów lub torowiska przez pieszych, niebędące przejściem dla pieszych;
- 12) przejazd dla rowerów – powierzchnię jezdni lub torowiska przeznaczoną do przekraczania tych części drogi przez osoby kierujące rowerami, hulajnogami elektrycznymi i urządzeniami transportu osobistego oraz osoby poruszające się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi;
- 13) przystanek – miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi;
- 14) tunel – budowlę przeznaczoną do przeprowadzenia drogi przez lub pod przeszkodą, oznaczoną odpowiednimi znakami;
- 15) obszar zabudowany – obszar oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;

- 16) strefa zamieszkania – obszar obejmujący drogi publiczne lub inne drogi, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi;
- 16a) strefa ruchu – obszar obejmujący co najmniej jedną drogę wewnętrzną, na który wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi;
- 17) uczestnik ruchu – pieszego, osobę poruszającą się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, kierującego, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze;
- 18) pieszy – osobę znajdującą się poza pojazdem na drodze i niewykonującą na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami; za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, hulajnogę elektryczną, urządzenie transportu osobistego, urządzenie wspomagające ruch, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także dziecko w wieku do 10 lat kierujące rowerem pod opieką osoby dorosłej;
- 18a) urządzenie wspomagające ruch – urządzenie lub sprzęt sportowo-rekreacyjny, przeznaczone do poruszania się osoby w pozycji stojącej, napędzane siłą mięśni;
- 19) kolumna pieszych – zorganizowaną grupę pieszych prowadzoną przez kierownika lub dowódcę;
- 20) kierujący – osobę, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osobę, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie;
- 21) kierowca – osobę uprawnioną do kierowania pojazdem silnikowym lub motorowerem;
- 21a) profil kandydata na kierowcę – profil kandydata na kierowcę w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1212, 1997, 2269, 2328 i 2490 oraz z 2022 r. poz. 655);
- 21b) profil kierowcy zawodowego – profil kierowcy zawodowego w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami;
- 22) szczególna ostrożność – ostrożność polegająca na zwiększeniu uwagi i dostosowaniu zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze, w stopniu umożliwiającym odpowiednio szybkie reagowanie;
- 23) ustąpienie pierwszeństwa – powstrzymanie się od ruchu, jeżeli ruch mógłby zmusić kierującego do zmiany kierunku lub pasa ruchu albo istotnej zmiany prędkości, pieszego – do zatrzymania się, zwolnienia lub przyspieszenia kroku, a osobę poruszającą się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch – do zatrzymania się, zmiany kierunku albo istotnej zmiany prędkości;
- 24) ruch kierowany – ruch otwierany i zamykany za pomocą sygnalizacji świetlnej albo przez uprawnioną osobę;
- 25) niedostateczna widoczność – widoczność występującą od zmierzchu do świtu, a także w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza od świtu do zmierzchu;

- 26) wymijanie – przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w przeciwnym kierunku;
- 27) omijanie – przejeżdżanie (przechodzenie) obok nieporuszającego się pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody;
- 28) wyprzedzanie – przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w tym samym kierunku;
- 29) zatrzymanie pojazdu – unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające nie dłużej niż 1 minutę, oraz każde unieruchomienie pojazdu wynikające z tych warunków lub przepisów;
- 30) postój pojazdu – unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające dłużej niż 1 minutę;
- 31) pojazd – środek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszynę lub urządzenie do tego przystosowane, z wyjątkiem urządzenia wspomagającego ruch;
- 32) pojazd silnikowy – pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru, pojazdu szynowego, roweru, wózka rowerowego, hulajnogi elektrycznej, urządzenia transportu osobistego i wózka inwalidzkiego;
- 33) pojazd samochodowy – pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h; określenie to nie obejmuje ciągnika rolniczego;
- 34) pojazd wolnobieżny – pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyłączeniem ciągnika rolniczego;
- 35) pojazd członowy – zespół pojazdów składający się z pojazdu silnikowego złączonego z naczepą;
- 35a) pojazd nienormatywny – pojazd lub zespół pojazdów, którego naciski osi wraz z ładunkiem lub bez ładunku, wymiary lub rzeczywista masa całkowita wraz z ładunkiem lub bez niego są większe od dopuszczalnych przewidzianych w przepisach niniejszej ustawy;
- 35b) ładunek niepodzielny – ładunek, który bez niewspółmiernie wysokich kosztów lub ryzyka powstania szkody nie może być podzielony na dwa lub więcej mniejszych ładunków;
- 35c) pilot – osobę odpowiedzialną za zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz minimalizację utrudnień w ruchu drogowym w czasie przejazdu pojazdu;
- 36) pojazd specjalny – pojazd samochodowy lub przyczepę przeznaczone do wykonywania specjalnej funkcji, która powoduje konieczność dostosowania nadwozia lub posiadania specjalnego wyposażenia; w pojeździe tym mogą być przewożone osoby i rzeczy związane z wykonywaniem tej funkcji;
- 37) pojazd używany do celów specjalnych – pojazd samochodowy przystosowany w sposób szczególny do przewozu osób lub ładunków, używany przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę

- Wywiadu Wojskowego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Służbę Ochrony Państwa, Straż Graniczną, Służbę Celno-Skarbową, jednostki ochrony przeciwpożarowej, Inspekcję Transportu Drogowego i Służbę Więzienną;
- 38) pojazd uprzywilejowany – pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego;
- 39) pojazd zabytkowy – pojazd, który na podstawie odrębnych przepisów został wpisany do rejestru zabytków lub znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także pojazd wpisany do inwentarza muzealiów, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 40) samochód osobowy – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu;
- 41) autobus – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą;
- 41a) autobus szkolny – autobus przeznaczony do przewozu dzieci do szkoły, barwy pomarańczowej, oznaczony z przodu i z tyłu prostokątnymi tablicami barwy białej, z napisem barwy czarnej „autobus szkolny”;
- 42) samochód ciężarowy – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków; określenie to obejmuje również samochód ciężarowo-osobowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków i osób w liczbie od 4 do 9 łącznie z kierowcą;
- 42a) ciągnik samochodowy – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie wyłącznie do ciągnięcia przyczepy; określenie to obejmuje ciągnik siodłowy i ciągnik balastowy;
- 42b) czterokołowiec – pojazd samochodowy przeznaczony do przewozu osób lub ładunków, z wyłączeniem samochodu osobowego, ciężarowego i motocykla, którego masa własna nie przekracza:
- a) w przypadku przewozu rzeczy 550 kg,
- b) w przypadku przewozu osób 400 kg;
- 42c) czterokołowiec lekki – czterokołowiec, którego masa własna nie przekracza 350 kg i konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 45 km/h;
- 43) taksówka – pojazd samochodowy, odpowiednio wyposażony i oznaczony, przeznaczony do przewozu osób w liczbie nie większej niż 9 łącznie z kierowcą oraz ich bagażu podręcznego za opłatą ustaloną na podstawie:
- a) taksometru albo
- b) aplikacji mobilnej, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 180 i 209);
- 44) ciągnik rolniczy – pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości nie mniejszej niż 6 km/h, skonstruowany do używania łącznie

- ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodnich; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych;
- 45) motocykl – pojazd samochodowy dwukołowy kategorii L3e albo dwukołowy z bocznym wózkiem kategorii L4e, albo trójkołowy kategorii L5e o symetrycznym rozmieszczeniu kół, spełniający kryteria klasyfikacji dla pojazdów odpowiednio dla kategorii L3e albo L4e, albo L5e, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 168/2013 z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów dwu- lub trzykołowych oraz czterokołowców (Dz. Urz. UE L 60 z 02.03.2013, str. 52, z późn. zm.);
- 46) motorower – pojazd dwu- lub trójkołowy zaopatrzony w silnik spalinowy o pojemności skokowej nieprzekraczającej 50 cm³ lub w silnik elektryczny o mocy nie większej niż 4 kW, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 45 km/h;
- 47) rower – pojazd o szerokości nieprzekraczającej 0,9 m poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; rower może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h;
- 47a) wózek rowerowy – pojazd o szerokości powyżej 0,9 m przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; wózek rowerowy może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h;
- 47b) hulajnoga elektryczna – pojazd napędzany elektrycznie, dwuosiowy, z kierownicą, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajduącego się na tym pojeździe;
- 47c) urządzenie transportu osobistego – pojazd napędzany elektrycznie, z wyłączeniem hulajnogi elektrycznej, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajduącego się na tym pojeździe;
- 48) wózek inwalidzki – pojazd konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się osoby niepełnosprawnej, napędzany siłą mięśni lub za pomocą silnika, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do prędkości pieszo;
- 49) zespół pojazdów – pojazdy złączone ze sobą w celu poruszania się po drodze jako całość; nie dotyczy to pojazdów złączonych w celu holowania;
- 49a) kolejka turystyczna – zespół pojazdów składający się z ciągnika rolniczego, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, albo pojazdu wolnobieżnego oraz przyczepy (przyczep) dostosowanej do przewozu osób, wykorzystywanych w ramach prowadzonej działalności w zakresie świadczenia usług turystycznych;

- 50) przyczepa – pojazd bez silnika, przystosowany do łączenia go z innym pojazdem;
- 51) przyczepa lekka – przyczepę, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 750 kg;
- 52) naczepa – przyczepę, której część spoczywa na pojeździe silnikowym i obciąża ten pojazd;
- 53) masa własna – masę pojazdu z jego normalnym wyposażeniem, paliwem, olejami, smarami i cieczami w ilościach nominalnych, bez kierującego;
- 54) dopuszczalna masa całkowita – największą określoną właściwymi warunkami technicznymi masę pojazdu obciążonego osobami i ładunkiem, dopuszczonego do poruszania się po drodze;
- 55) rzeczywista masa całkowita – masę pojazdu łącznie z masą znajdujących się na nim rzeczy i osób;
- 56) dopuszczalna ładowność – największą masę ładunku i osób, jaką może przewozić pojazd, która stanowi różnicę dopuszczalnej masy całkowitej i masy własnej pojazdu;
- 57) nacisk osi – sumę nacisków, jaką na drogę wywierają koła znajdujące się na jednej osi;
- 58) VIN – numer identyfikacyjny pojazdu nadany i umieszczony przez producenta;
- 59) urządzenie rejestrujące – stacjonarne, przenośne albo zainstalowane w pojeździe albo na statku powietrznym urządzenie ujawniające i zapisujące za pomocą technik utrwalania obrazów naruszenia przepisów ruchu drogowego przez kierujących pojazdami;
- 60) kategoria pojazdu – klasyfikację pojazdu według wymagań homologacyjnych;
- 61) maksymalna masa całkowita – największą masę pojazdu obciążonego osobami i ładunkiem, określoną przez producenta pojazdu;
- 62) nowy pojazd – pojazd fabrycznie nowy, który nie był zarejestrowany;
- 63) państwo członkowskie – państwo członkowskie Unii Europejskiej, Konfederację Szwajcarską lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 64) pojazd kompletny – pojazd, który w celu spełnienia wymagań technicznych oraz uzyskania założonych cech użytkowych nie wymaga kompletacji;
- 65) pojazd marki „SAM” – pojazd zbudowany przy wykorzystaniu nadwozia, podwozia lub ramy, konstrukcji własnej;
- 66) pojazd produkowany w małych seriach – pojazd produkowany w limitowanej liczbie, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 3;
- 67) pojazd niekompletny – pojazd, który w celu spełnienia wymagań technicznych oraz uzyskania założonych cech użytkowych powinien przejść co najmniej jeden etap kompletacji;
- 68) pojazd skompletowany – pojazd, który w celu spełnienia wymagań technicznych oraz uzyskania założonych cech użytkowych powstał w wyniku co najmniej jednego etapu kompletacji;

- 69) pojazd z końcowej partii produkcji – pojazd będący częścią zapasów producenta, który nie spełnia wymagań technicznych z powodu zmiany warunków stanowiących podstawę do wydania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu, a świadectwo to utraciło ważność;
- 70) przedmiot wyposażenia lub część – rozumie się przez to układ, oddzielny zespół techniczny lub część, podlegające wymaganiom technicznym określonym w dziale III, rozdziale 1a i 1b, przepisach Unii Europejskiej dotyczących badań homologacyjnych lub regulaminach EKG ONZ, przeznaczone do zastosowania w pojeździe;
- 71) świadectwo homologacji typu – świadectwo homologacji typu EKG ONZ, świadectwo homologacji typu pojazdu, świadectwo homologacji typu WE;
- 72) świadectwo homologacji typu EKG ONZ – dokument wydany przez właściwy organ państwa – strony Porozumienia dotyczącego przyjęcia jednolitych wymagań technicznych dla pojazdów kołowych, wyposażenia i części, które mogą być stosowane w tych pojazdach, oraz wzajemnego uznawania homologacji udzielonych na podstawie tych wymagań, sporządzonego w Genewie dnia 20 marca 1958 r. (Dz. U. z 2001 r. poz. 1135 i 1136), zwanego dalej „Porozumieniem”, stwierdzający, że typ przedmiotu wyposażenia lub części spełnia wymagania procedury homologacji typu EKG ONZ określone w regulaminach Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) stanowiących załączniki do tego Porozumienia;
- 73) świadectwo homologacji typu pojazdu – dokument wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzający, że typ pojazdu spełnia wymagania procedury homologacji typu pojazdu;
- 74) świadectwo homologacji typu WE – dokument wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej stwierdzający, że typ pojazdu, typ przedmiotu jego wyposażenia lub części, spełnia wymagania procedury homologacji typu WE;
- 75) typ przedmiotu wyposażenia lub części – oznaczenie przedmiotów wyposażenia lub części, spełniających tę samą funkcję w pojeździe, które nie różnią się od siebie pod względem istotnych cech mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego lub ochronę środowiska, jeżeli wymagania określone w przepisach UE dotyczących badań homologacyjnych lub regulaminy EKG ONZ nie stanowią inaczej;
- 76) świadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu – dokument wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej stwierdzający, że pojazd spełnia odpowiednie warunki lub wymagania techniczne procedury dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu;
- 77) świadectwo homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem – dokument wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzający, że sposób montażu instalacji przy-

stosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem oraz elementy tej instalacji spełniają wymagania procedury homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem;

- 78) typ pojazdu – oznaczenie pojazdów jednej kategorii pojazdu, które nie różnią się od siebie pod względem istotnych cech, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 5;
- 79) wprowadzenie do obrotu – odpłatne albo nieodpłatne przekazanie pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej użytkownikowi;
- 80) wariant pojazdu – oznaczenie pojazdów jednego typu, które nie różnią się od siebie co najmniej pod względem istotnych cech, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 5;
- 81) wersja pojazdu – oznaczenie pojazdów jednego wariantu, o kompletacji określonej w opisie technicznym typu pojazdu w świadectwie homologacji typu pojazdu albo świadectwie homologacji typu WE pojazdu;
- 82) tramwaj – pojazd przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy zasilany energią elektryczną, poruszający się po szynach na drogach publicznych;
- 83) trolejbus – autobus przystosowany do zasilania energią elektryczną z sieci trakcyjnej;
- 84) blokada alkoholowa – urządzenie techniczne uniemożliwiające uruchomienie silnika pojazdu silnikowego i pojazdu szynowego, w przypadku gdy zawartość alkoholu w wydychanym przez kierującego powietrzu wynosi co najmniej 0,1 mg alkoholu w 1 dm³;
- 85) kalibracja blokady alkoholowej – ogół czynności służących wzorcowaniu blokady alkoholowej oraz regulacji tego urządzenia w sposób umożliwiający spełnienie wymagania, o którym mowa w pkt 84;
- 86) niezgodność – rozbieżność między danymi zgromadzonymi w centralnej ewidencji pojazdów, centralnej ewidencji kierowców albo centralnej ewidencji posiadaczy kart parkingowych a stanem prawnym ustalonym na podstawie dostępnych danych lub stanem faktycznym;
- 87) salon sprzedaży pojazdów samochodowych, przyczep lub motorowerów – osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, prowadzące sprzedaż pojazdów samochodowych, przyczep lub motorowerów w lokalu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i autoryzowane przez producenta pojazdów samochodowych, przyczep lub motorowerów lub jego upoważnionego przedstawiciela. Dotyczy to także sprzedaży w lokalu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio prowadzonej przez producenta pojazdów samochodowych, przyczep lub motorowerów.

1. Komentowany przepis zawiera słowniczek wyrażeń ustawowych, czyli tzw. definicji legalnych. Są one wiążące w odniesieniu do tematyki ruchu drogowego (§ 147 ust. 1 ZTP).

2. Struktura przepisu zakłada cztery grupy pojęć: elementy budowli i infrastruktura drogowa (pkt 1–16a), uczestnicy ruchu i określenia z tym związane (pkt 17–21a), manewry (pkt 22–30) i wreszcie definicje pojazdów i ich właściwości oraz pojęcia powiązane (pkt 31–87a). Niestety nowelizacje ustawy częściowo zaburzyły ten porządek (np. art. 2 pkt 10a powinien znaleźć się w grupie czwartej zamiast pierwszej, zostanie więc omówiony w ramach ostatniej grupy).

Poza przepisami zawartymi w omawianym artykule wiążące pojęcia prawne rozsiane są po całej komentowanej ustawie, definicje ustanowione na potrzeby poszczególnych zagadnień zawierają m.in. art. 65k czy art. 70a p.r.d.

3. **Droga.** Jest to jedna z centralnych definicji komentowanej ustawy, gdyż jej przepisy obowiązują przede wszystkim na drogach (art. 1 ust. 1 pkt 1). W związku z tym funkcjonalna interpretacja pojęcia kładła nacisk na te elementy drogi, które mają najważniejsze znaczenie dla prowadzenia ruchu, w odróżnieniu od technicznej definicji tego samego pojęcia, zawartej w art. 4 pkt 2 u.d.p. (W. Kotowski, *Kryterium ruchu...*, s. 7 i n.). Obecnie, od dnia 21.09.2022 r., definicja drogi odsyła wprost do art. 4 pkt 2 u.d.p., oznaczając „budowlę składającą się z części i urządzeń drogi, budowli ziemnych, lub drogowych obiektów inżynierskich, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane, stanowiącą całość techniczno-użytkową, usytuowaną w pasie drogowym i przeznaczoną do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, ruchu osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt”. Pojęcie to zawiera w sobie zarówno elementy techniczne, odwołujące się do prawnobudowlanego statusu dróg, jak i elementy funkcjonalne, stanowi bazową definicję drogi na potrzeby całego systemu prawa (szersze omówienie pojęcia drogi por. M. Burtowy, *Drogi...*, s. 28–32 oraz 54–57).

Należy zatem przyjąć, że co do zasady jest to budowla zawierająca elementy techniczne niezbędne do funkcjonowania na niej ruchu drogowego, zawarte przede wszystkim w pierwszej grupie definicji (art. 2 pkt 5a–16a p.r.d.), jak również elementy wynikające z ustaw odrębnych (np. z pozostałych definicji zawartych w art. 4 u.d.p., czy też ujętych w § 4 r.p.t.d.p.) lub z natury rzeczy.

Co więcej, spójność i kompleksowość regulacji każą przyjąć, że droga jest terenem przeznaczonym nie tylko do ruchu oraz postoju, ale wszelkiego rodzaju manewrów dopuszczalnych według prawa (np. w rozumieniu art. 2 pkt 23–30 p.r.d.). Wobec tego, ze względu na cel komentowanej ustawy i związane z tym celem jej szerokie zastosowanie, drogą w rozumieniu Prawa o ruchu drogowym będzie również droga nie w pełni odpowiadająca definicji zawartej w art. 4 pkt 2 u.d.p. Jest tak, gdyż istotnym elementem statusu prawnego drogi jest jej „wydzielenie”. Musi być ono co najmniej wizualne, faktyczne (np. na terenie zakładu produkcyjnego – por. wyrok SA w Łodzi z 17.09.2014 r., I ACa 437/14, OSAŁ 2017/2, poz. 47), ale częściej, zwłaszcza w odnie-

sieniu do dróg publicznych, również formalne, dokonane na odpowiednich zasadach (por. M. Burtowy, *Drogi...*, s. 34–35). Natomiast stosowanie przepisów Prawa o ruchu drogowym może mieć miejsce również na drodze nie w pełni wyposażonej w urządzenie czy inną infrastrukturę bądź jeszcze niewydzielonej prawnie.

Nie wynika to jednak z charakteru *lex specialis* omawianego pojęcia w stosunku do art. 4 pkt 2 u.d.p. (tak A. Mezglewski, M. Nowikowska, J. Kurek, *Prawo...*, Legalis, gdzie jednak w ogóle nie zostały uwzględnione zmiany stanu prawnego obowiązujące od 21.09.2022 r.), lecz z konieczności zastosowania elastycznej – systemowej i funkcjonalnej wykładni tego przepisu na potrzeby ruchu drogowego.

Droga i pas drogowy to nie są pojęcia tożsame, gdyż droga stanowi budowlę, pas drogowy zaś to wyłącznie grunt, na którym jest lub będzie zlokalizowana droga wraz z urządzeniami funkcjonalnie z nią związanymi (wyrok WSA w Gliwicach z 21.01.2020 r., I SA/Gl 1368/19, LEX nr 2825562; por. art. 4 pkt 1–2 u.d.p.).

Drogi są obiektami budowlanymi, zaliczanymi do budowli w rozumieniu art. 3 pkt 1 i 3 pr. bud. (wyrok WSA w Gliwicach z 26.02.2016 r., II SA/Gl 1051/15, LEX nr 2017021). Na gruncie Prawa budowlanego drogą jest przy tym każdy rodzaj drogi, nie tylko droga publiczna w rozumieniu ustawy o drogach publicznych (wyrok WSA w Gdańsku z 11.02.2009 r., II SA/Gd 670/08, LEX nr 545517).

Jeśli chodzi o podziały dróg przyjęte w komentowanej ustawie, to jednym z podstawowych jest podział na drogi publiczne (krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne) oraz drogi wewnętrzne (art. 2 pkt 1a–1b p.r.d.; por. także R. Strzelczyk, *Prawo...*, s. 85 i n.). Niektóre z nich są wprost zdefiniowane w komentowanym przepisie (np. autostrada, droga ekspresowa), niektóre natomiast nie, co każe odwołać się częściowo do przepisów ustawy o drogach publicznych (R.A. Stefański, *Prawo...*, s. 56 i n.). Por. także uwagi do art. 10.

Innym z normatywnych podziałów dróg jest podział na drogi o nawierzchni gruntowej oraz drogi o nawierzchni twardej (art. 2 pkt 2a–2b p.r.d.). Podziały dróg mogą się ze sobą przeplatać.

Wcześniejsze nowelizacje komentowanej ustawy doprowadziły do zmiany omawianej definicji, która obecnie – od 20.05.2021 r. – uwzględnia również trzecią kategorię uczestników ruchu w postaci „osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch” (przepis w brzmieniu nadanym nowelizacją z 30.03.2021 r.; por. także uwagi do art. 2 pkt 17–18a, 31–32 oraz 47b–47c, a zwłaszcza art. 15a).

4. **Droga publiczna.** Komentowana definicja odwołuje się wprost do ustawy o drogach publicznych. W związku z tym na potrzeby Prawa o ruchu drogowym za drogę publiczną należy uważać drogę zaliczoną do jednej z kategorii określonych w art. 2 ust. 1 u.d.p.

(drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne), z której może korzystać każdy zgodnie z jej przeznaczeniem, z ograniczeniami i wyjątkami określonymi w tej ustawie lub innych przepisach szczególnych (a nie np. drogę według art. 1 lit. d Konwencji o ruchu drogowym, mimo że ta obowiązuje powszechnie z racji ratyfikacji).

Definicja drogi zawarta w ustawie o drogach publicznych jest zresztą definicją bazową dla takich ustaw, jak ustawa z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r. poz. 503 ze zm.) czy ustawa z 10.04.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 162) (por. wyrok NSA z 27.03.2012 r., II OSK 208/12, LEX nr 1251906), a także Prawo budowlane – zob. art. 15a tej ustawy (por. jednak uwagi do art. 2 pkt 3 o prawnobudowlanym statusie drogi).

W związku z tym w założeniu relacja komentowanej ustawy i ustawy o drogach publicznych jest zgodna – także po zmianach, które weszły w życie 21.09.2022 r. Prawo o ruchu drogowym obejmuje cele wskazane w art. 1 ust. 1 pkt 1–4, natomiast ustawa o drogach publicznych reguluje cele związane z funkcjonowaniem w systemie prawa dróg publicznych, w szczególności związane z ich użytkowaniem (wyrok WSA w Bydgoszczy z 12.12.2012 r., I SA/Bd 918/12, LEX nr 1252803). W praktyce zatem pojęcia te, jak również inne definicje infrastrukturalne z grupy pierwszej należy stosować z uwzględnieniem obu ustaw i tak też czynią nieraz sądy administracyjne oraz powszechne (wyrok SO w Sieradzu z 30.04.2014 r., II Ka 79/14, LEX nr 1860657). Obecnie korelacja ta wzrośnie, z uwagi na istniejące w art. 2 pkt 1 p.r.d. odesłanie wprost do definicji drogi zawartej w ustawie o drogach publicznych (por. uwagi to art. 2 pkt 1 p.r.d., a także omówienie definicji drogi publicznej: M. Burtowy, *Drogi...*, s. 33–35).

Drogi publiczne ze względów funkcjonalno-technicznych dzielą się na drogi zamiejskie i ulice oraz klasy, określone w przepisach rozporządzenia z 24.06.2022 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych, wydanych na podstawie art. 7 pr. bud. (art. 2 ust. 3 u.d.p.).

5. **Droga wewnętrzna.** Podobnie jak w przypadku drogi publicznej (art. 2 pkt 1a p.r.d.) drogę wewnętrzną definiuje ustawa o drogach publicznych. Aby uznać część gruntu (lub cały) za drogę (wewnętrzną), to przeznaczeniem tego gruntu musi być przeznaczenie do ruchu drogowego (rozumianego jako możliwość korzystania z drogi przez nieoznaczoną liczbę osób, każdego użytkownika dróg), a nie służyć tylko do wewnętrznej komunikacji w obrębie danej nieruchomości (wyrok WSA w Warszawie z 7.11.2019 r., VII SA/Wa 1094/19, LEX nr 2746289).

Pojęcie to oznacza więc wszelkiego rodzaju drogi, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym takiej drogi, w tym drogi rowerowe – czyli drogi przeznaczone

wyłącznie do ruchu osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego albo pieszych, osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego (art. 8 ust. 1–1¹ u.d.p.).

Kryterium rozróżnienia dróg publicznych od wewnętrznych jest status prawny oraz parametry techniczne (wyrok WSA w Warszawie z 17.10.2011 r., IV SA/Wa 1013/11, LEX nr 1132956). Do dróg wewnętrznych zaliczamy nie tylko te tereny, o których mówi powyższa definicja, ale także m.in. drogi osiedlowe, drogi leśne (art. 6 ust. 1 pkt 8 ustawy z 28.09.1991 r. o lasach, Dz.U. z 2022 r. poz. 672 ze zm.) czy pętle autobusowe (wyrok NSA z 27.08.2009 r., II OSK 881/09, LEX nr 552887).

Odnosnie do szerszego omówienia rozróżnienia dróg publicznych i wewnętrznych oraz katalogu miejsc objętych daną kategorią, z uwzględnieniem również innych ustaw, por. A. Kasprzyk, A. Philipp-Pruchnik, *Charakter prawny...*, cz. 1, s. 11 i n.

Początek i koniec drogi wewnętrznej powinien być odpowiednio oznakowany (początek: znakiem D-46, koniec: znakiem D-47).

Budowa, przebudowa, remont, zarządzanie, utrzymanie, ochrona i oznakowanie dróg wewnętrznych oraz finansowanie tych zadań należą do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku – do właściciela tego terenu (art. 8 ust. 2–3 u.d.p. w zw. z art. 10 ust. 7 i 10a p.r.d.). Jednakże położenie drogi wewnętrznej w strefie ruchu lub w strefie zamieszkania przynosi konsekwencję w postaci nadzoru wojewody (art. 10 ust. 2 pkt 5 p.r.d.).

Wyjątkami są m.in. oznakowanie połączeń dróg wewnętrznych z drogami publicznymi oraz utrzymanie urządzeń bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanych z funkcjonowaniem tych połączeń (zadania te należą do zarządcy drogi publicznej – art. 8 ust. 4 u.d.p.) oraz nadanie nazwy drodze wewnętrznej (uchwałą rady gminy za pisemną zgodą właścicieli – art. 8 ust. 1a u.d.p.).

Trzeba pamiętać, że oznakowanie drogi musi spełniać kryteria wynikające z Prawa o ruchu drogowym i aktów wykonawczych (por. uwagi do art. 1, teza 8). Natomiast budowa, przebudowa i remont drogi wewnętrznej (w tym np. utwardzenie nawierzchni drogi gruntowej gruzem) wymaga m.in. pozwolenia na budowę (wyrok WSA we Wrocławiu z 6.02.2018 r., II SA/Wr 688/17, LEX nr 2449536).

Na drogach wewnętrznych, które nie są strefami ruchu ani strefami zamieszkania, co do zasady nie obowiązują ogólne reguły ruchu drogowego, są one jednak wiążące w zakresie koniecznym dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób oraz w zakresie wynikającym ze znaków i sygnałów drogowych (art. 1 ust. 2 p.r.d.).

6. **Droga twarda.** Przepis art. 2 pkt 2 p.r.d. został uchylony nowelizacją nr 2398, która weszła w życie 21.09.2022 r. Wobec tego straciło na aktualności omówienie tego pojęcia (por. nieaktualne tezy zawarte w: A. Mezglewski, M. Nowikowska, J. Kurek, *Prawo...*, Legalis, bez uwzględnienia zmian, które weszły w życie dnia 21.09.2022 r.).
7. **Droga o nawierzchni gruntowej/droga o nawierzchni twardej.** Przepisy art. 2 pkt 2a–2b p.r.d. zostały dodane nowelizacją nr 2398, która weszła w życie 21.09.2022 r. Podział w nich zawarty jest zupełny, co oznacza, że każda droga będzie w nim ujęta (w jednej bądź drugiej grupie); jest też podziałem rozłącznym, a zatem konkretna droga może należeć tylko do jednej z grup. Należy domniemywać zaliczanie dróg do zbioru dróg o nawierzchni twardej, gdyż będą nimi wszystkie drogi nienależące do grupy dróg o nawierzchni gruntowej – które z kolei należą do katalogu zamkniętego (nawierzchnia z gruntu rodzimego lub nasypowego, ulepszonego mechanicznie lub chemicznie, w której wierzchnia warstwa może być wykonana z kruszywa naturalnego, sztucznego lub pochodzącego z recyklingu). Jednakże katalog ten jest stosunkowo obszerny.

Podział ten przeplata się z podziałem na drogi publiczne i wewnętrzne, nie ma więc przeszkód prawnych, aby droga o nawierzchni gruntowej była drogą publiczną, co jest ostatnio zjawiskiem częstym na dynamicznie budowanych osiedlach mieszkaniowych pod miastami.

Ze względu na rodzaj nawierzchni, który wpływa na stan drogi, inna będzie prędkość bezpieczna jazdy po drodze o nawierzchni twardej, a inna (z reguły mniejsza) po drodze o nawierzchni gruntowej (por. uwagi do art. 19 p.r.d.). Inne będą również kryteria naruszenia porządku w ruchu (np. na drodze o nawierzchni gruntowej może to być zakurzenie).

Definicje te mają znaczenie m.in. w kontekście definicji skrzyżowania (por. art. 2 pkt 10 p.r.d.) oraz przy pierwszeństwie włączania się do ruchu (por. uwagi do art. 17 p.r.d.).

8. **Autostrada.** Przepis art. 2 pkt 3 p.r.d. stanowi *lex specialis* wobec art. 4 pkt 11 u.d.p. (por. omówienie w: M. Burtowy, *Drogi...*, s. 75–77). Autostrada jest typem dwujezdniowej, bezkolizyjnej drogi publicznej o specjalnej infrastrukturze obsługi kierowców, która stanowi drogę o ograniczonej dostępności (art. 3 pkt 2 w zw. z art. 4 pkt 11 u.d.p.). W związku z tym poruszać się nią mogą jedynie pojazdy samochodowe, z wyjątkiem czterokołowców, tj. przede wszystkim quadów (art. 2 pkt 42b i 42c p.r.d.).

Autostrada oznaczona jest znakami: D-9 (początek lub kontynuacja) oraz D-10 (koniec).

Dopuszczalna i wymagana prędkość jazdy na autostradzie mieści się w przedziale 40–140 km/h. Oprócz tego, z uwagi na rozwijane prędkości i funkcję autostrady (bezkolizyjna, błyskawiczna jazda, często na długie dystanse), szczególne znaczenie

ma obowiązek poruszania się prawym pasem (art. 16 ust. 2–3 p.r.d.), w tym unikanie tamowania ruchu (art. 19 ust. 2 pkt 1 p.r.d., tzw. wyścigi słońi, czyli długotrwałe wyprzedzanie się pojazdów ciężarowych).

Dotyczy to również wprowadzonych niedawno obowiązków tzw. jazdy na suwak w przypadku zatoru spowodowanego np. wypadkiem lub remontem (art. 22 ust. 4a–5 p.r.d.) oraz tworzenia korytarza życia (art. 9 ust. 1–3 p.r.d.).

Z drugiej strony istotne jest zwalczanie jazdy agresywnej (tzw. szeryfowania), w tym niebezpiecznego niwelowania odległości między pojazdami, nieuzasadnionego hamowania lub nadużywania sygnału dźwiękowego lub świateł. Nie bez znaczenia prawno jest również obowiązek dbania o należytą kondycję psychofizyczną kierujących, poprzez regularne przerwy w podróży i korzystanie z miejsc obsługi.

Zależnie od sytuacji naruszanie powyższych zasad może wiązać się z odpowiedzialnością za wykroczenie (np. wyrok SR w Olsztynie z 8.08.2017 r., IX W 1623/17, LEX nr 2344439) lub nawet za przestępstwo (np. art. 160 k.k.). Skutkiem może być również odpowiedzialność cywilna.

Warto podkreślić, że ustawową cechą autostrady nie jest odpłatność przejazdu.

9. **Droga ekspresowa.** Przepis art. 2 pkt 4 p.r.d. stanowi *lex specialis* wobec art. 4 pkt 10 u.d.p. (por. omówienie w: M. Burtowy, *Drogi...*, s. 74–75). Droga ekspresowa to drugi obok autostrady typ zasadniczo bezkolizyjnej drogi publicznej o specjalnej infrastrukturze obsługi kierowców i o ograniczonej dostępności (dopuszczalny jedynie ruch pojazdów samochodowych, z wyjątkiem czterokołowców).

Droga ekspresowa oznaczona jest znakami: D-7 (początek lub kontynuacja) oraz D-8 (koniec).

Poruszanie się po drodze ekspresowej jest dopuszczalne do prędkości 120 km/h, natomiast minimalna prędkość nie jest ustanowiona.

Poza tym aktualne są uwagi odnośnie do zasad ruchu na autostradzie (por. teza 8).

10. **Droga dla pieszych i rowerów, droga dla rowerów, pas ruchu dla rowerów, śluza dla rowerów, przejazd dla rowerzystów.** Definicje określone w art. 2 pkt 4b–5b i 12 p.r.d. odnoszą się do infrastruktury rowerowej, dlatego też są omówione łącznie. Wyjątek stanowi droga dla pieszych i rowerów, która stanowi drogę lub część drogi, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi, przeznaczoną do ruchu pieszych, osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego – i na której pierwszeństwo przysługuje

pieszym (art. 33 ust. 1 p.r.d.). Oprócz nich warto zwrócić uwagę na pojęcie „drogi rowerowej”, które zawarte jest w art. 8 ust. 1¹ u.d.p.

Droga dla rowerów oraz pas dla rowerów służą rowerzystom przede wszystkim do pokonywania odległości celem przemieszczania się w wybranym kierunku, natomiast służa dla rowerów oraz przejazd dla rowerzystów służą przede wszystkim wykonaniu określonych manewrów.

Droga dla rowerów różni się od pasa ruchu dla rowerów tym, że jest oddzielona od innych części konstrukcyjnie (np. krawężnikiem, pasem zieleni, rowem) lub za pomocą urządzeń (np. słupkami, barierkami), a może nawet stanowić samodzielny, wydzielony pas terenu, czyli drogę w rozumieniu art. 2 pkt 1 p.r.d., natomiast pas ruchu zawsze jest częścią drogi, oznaczoną najczęściej za pomocą znaków pionowych i poziomych.

Droga dla rowerów oznaczona jest znakami: C-13 (początek) oraz C-13a (koniec) oraz znakami poziomymi. Pas ruchu dla rowerów oznaczony jest znakami pionowymi F-19 oraz znakami poziomymi.

Jazda po drodze dla rowerów może odbywać się w obu kierunkach (obowiązują zasady ruchu zawarte w dziale III, w tym ruch prawostronny oraz nakaz jazdy prawą stroną jezdni). Jazda po pasie dla rowerów może odbywać się wyłącznie w jednym kierunku, a jeśli odbywa się w kierunku przeciwnym niż jazda innych pojazdów na tej jezdni (z reguły jednokierunkowej), pas ruchu dla rowerów stanowi tzw. kontrapas. W tej sytuacji rowerzysta przemieszczający się w kierunku przeciwnym do kierunku kontrapasu powinien poruszać się jezdnią.

Śluzą dla rowerów to oznaczona część jezdni, ale zarazem fragment drogi lub pasa dla rowerów, powstała w obrębie przecięcia się dróg, czyli skrzyżowania (art. 2 pkt 10 p.r.d.), służąca do ułatwienia wykonania manewrów, np. poprzez umieszczenie znaków lub sygnałów drogowych.

Ze względu na to, że śluzą dla rowerów nie stanowi oddzielonej ani wydzielonej części drogi, ani pasa dla rowerów, nie posiada odrębnego znaku. Oznacza się ją barwą czerwoną z wymalowanym znakiem poziomym P-23 (rower).

Przejazd dla rowerzystów znajduje się w poprzek jezdni i służy jej bezpiecznemu pokonaniu. Oznacza to, że mimo prawa do pokonania przejazdu bez przerywania jazdy rowerzysta również ma obowiązek zachowania szczególnej ostrożności.

Przejazd dla rowerzystów oznaczony jest znakami pionowymi D-6a (przejazd dla rowerzystów) albo D-6b (przejście dla pieszych i przejazd dla rowerzystów), jak również znakami poziomymi.

W związku z pojawieniem się w ruchu miejskim mikropojazdów, przede wszystkim hulajnóg i e-hulajnóg oraz innych UTO, omawiane elementy przeznaczone dla rowerów służą obecnie również użytkownikom tych ostatnich pojazdów.

W tym kierunku zmierzał także ustawodawca, odnosząc prawa i obowiązki kierujących UTO do rowerów (por. M. Burtowy, W. Kotowski, *Hulajnogi...*, s. 49–53). Efektem tych prac legislacyjnych jest wprowadzenie do komentowanej ustawy, z mocą od dnia 20.05.2021 r., definicji legalnej e-hulajnogi oraz urządzenia transportu osobistego (odpowiednio art. 2 pkt 47b i 47c p.r.d.) i zezwolenie na poruszanie się tych mikropojazdów m.in. po ścieżkach rowerowych (art. 33 ust. 1 oraz art. 33b ust. 1 p.r.d.), co dotyczy również „ruchu osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch” (art. 2 pkt 3 w zw. z pkt 17–18a p.r.d. oraz art. 15a p.r.d.).

Może to budzić zrozumiałe zamieszanie i wzrost wypadków oraz incydentów agresji drogowej pomiędzy rowerzystami i użytkownikami UTO, a także pozostałymi uczestnikami ruchu (por. M. Burtowy, W. Kotowski, *Hulajnogi...*, s. 31–33).

W celu odseparowania tych dwóch typów pojazdów warto pomyśleć o wprowadzeniu infrastruktury przeznaczonej specjalnie dla mikropojazdów (a w miastach, gdzie z racji ograniczeń urbanistycznych nie ma na to miejsca – o wydzieleniu części infrastruktury rowerowej na cele jazdy mikropojazdami), a zatem opracowaniu odpowiednich pojęć oraz znaków drogowych, oznaczających te ciągi komunikacyjne i towarzyszące im elementy – tym bardziej że mikromobilność będzie się rozwijać, a katalog rodzajów mikropojazdów wykracza poza relatywnie wąskie uregulowania ustawowe.

De lege lata od dnia 21.09.2022 r. nastąpiło w tym zakresie częściowe ujednolicenie przepisów, m.in. poprzez ujęcie w definicjach drogi dla pieszych i rowerów oraz drogi dla rowerów także hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego (dodanie art. 2 pkt 4a p.r.d. oraz zmiana art. 2 pkt 5 p.r.d.). W tym zakresie należy jednak zwrócić uwagę na lukę prawną, która polega na nieuwzględnieniu hulajnóg elektrycznych w definicji pasa ruchu dla rowerów – mimo że ustawodawca dopuszcza poruszanie się osób kierujących tymi pojazdami po pasie ruchu dla rowerów (art. 33 ust. 1, art. 33a p.r.d.). Należy zatem uznać, że jest to tzw. luka techniczna, istniejąca przez przeoczenie.

11. **Jezdnia, pas ruchu, pobocze.** Od 21.09.2022 r. art. 2 pkt 6 p.r.d. zawiera odesłanie do art. 4 pkt 11 u.d.p. (por. omówienie w: M. Burtowy, *Drogi...*, s. 75–77). Jezdnia to najważniejsza dla pojazdów część drogi, przeznaczona do ich ruchu oraz do umieszczania na niej i nad nią znaków i sygnałów drogowych. Oznacza to, że z jednej strony pobyt na jezdni pieszych, jadących wierzchem i pędzących zwierzęta musi uwzględniać prymat pojazdów na tej części drogi, a z drugiej strony kierujący pojazdami muszą poza jezdnią pojawiać się wyjątkowo i ze świadomością braku swojego pierwszeństwa.

Dotyczy to np. chodnika w kontekście parkowania na nim samochodów (art. 47 ust. 1 pkt 2 p.r.d.) lub ruchu pojazdów, takich jak rowery czy e-hulajnogi (por. art. 33–33c p.r.d.). Ponadto dotyczy to pobocza, które zwłaszcza w terenie niezabudowanym, na drodze pozbawionej chodnika, stanowi część drogi przeznaczoną dla pieszych i niektórych, mniejszych i słabszych pojazdów. Ci uczestnicy drogi mają prawo czuć się bezpiecznie na poboczu również z powodu prawnego przeznaczenia tej części drogi do innych celów niż jezdni.

Pas ruchu to część drogi, a zarazem część jezdni. Najmniejsze drogi przeznaczone do jazdy pojazdów wielośladowych (samochodów, ciągników rolniczych itd.) mają jeden pas ruchu.

Od omawianego pojęcia pasa ruchu jako części jezdni dla pojazdów wielośladowych (art. 2 pkt 7 p.r.d.) należy odróżnić pojęcie pasa ruchu dla rowerów (art. 2 pkt 5a p.r.d.). Pojęcia te są rozłączne – z tym że w obrębie tej samej drogi mogą jednocześnie znajdować się oba elementy.

Prawne wymiary pasa ruchu określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 3.07.2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach.

Wyznaczanie pasów ruchu zmierza m.in. do uporządkowania i ułatwienia ruchu pojazdów, zwiększenia przepustowości dróg oraz poprawia bezpieczeństwo ruchu. Często jazda motocyklistów między pasami stoi w sprzeczności z tymi celami (W. Kotowski, *Studium...*, s. 202).

- 12. Droga dla pieszych, chodnik.** Od 21.09.2022 r. droga dla pieszych stanowi część drogi przeznaczoną przede wszystkim dla pieszych oraz ich kolumn, jak również osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, czyli osób zdefiniowanych w art. 2 pkt 18–19 p.r.d. Pieszy to także osoba poruszająca się z wózkiem dziecięcym lub prowadząca na smyczy psa lub inne zwierzę domowe.

Chodnik stanowi część drogi dla pieszych przeznaczoną wyłącznie dla nich – natomiast na drodze dla pieszych oprócz chodnika mogą znajdować się również inne elementy, w tym pas obsługujący i pas buforowy (§ 27 r.p.t.d.p.), w celu pełnienia innych funkcji, w szczególności zatrzymania lub postoju pojazdów oraz prowadzenia działalności społeczno-gospodarczej czy też sytuowania urządzeń drogi lub obiektów małej architektury. Szerzej na temat relacji obu definicji zob. M. Burtowy, *Drogi...*, s. 64–66, gdzie też znajduje się omówienie definicji chodnika zawarte w art. 4 pkt 6 u.d.p., uchylonym z dniem 21.09.2022 r.